

TRES LIBRI <sup>Bele
reprobande</sup>
SOLOMONIS,
SCILICET,
PROVERBIA,
ECCLESIASTES,
ET
CANTICA,

Carmine Latino redditi,

Per G. B.

*Magna fuit Regis Solomonis gloria, magni
Thesauri; at longè major prudentia rerum.*

L O N D I N I :

Typis E. P. Prostant venales apud *Maur.
Atkins*, ad globum aureum in plateâ boreali
D. Pauli. clō Idcc viii.

SOLOMONIS
 PROVERBIA
 ECCLESIASTES
 CANTICA

Caroline Latino reddidit.

Magna fuit Regis Solomonis gloria, magni
 Theauri: et laus magna presentis voluminis.

L O N D I N I :

Typis E. P. Prostant versales aeneae litterae,
 ad globum aureum in platis portat.
 D. Pauli. clo. 1700. viii.

Adagia Sacra,
S I V E
PROVERBIA
SOLOMONIS

Latinis versibus contexta.

Ἀρχὴ καὶ κρυφὴ σοφίης φόβος Ἀθανάτου.

Παρ. α'. ζ'.

L O N D I N I ;

Anno, 1708.

Agagis Sacta

SIVE

PROVERBIA

SOTOMONIS

Latine versibus contexta.

Adm. & Libr. Univ. Oxon.

Per. a. 1708.

L O N D I N I :

Anno 1708.

Prooemium.

Postquam in colligendis Adagiis, & sententiis selectis veterum sapientum in variis linguis horis subsceivis aliquantulum temporis impenderam, inter qua occurrebant hac & illuc interspersa Proverbia aliquot Solomonis; tandem venit mihi in mentem, nec abs re fore putavi, pulchras illas, & verè aureas Paramias unà colligere, & librum integrum carmine latino donare, cum animadverterem multos plus numeris strictis, & metricis, quàm Sermones soluto delectari: Et quanquam opus hoc viribus meis impar onus sit, non tamen invito suscepi; cùm probè nōnim è sacris hisce fontibus sitienti animo hauriendam esse lympham placidissimam; & quòd pulchros illos latices exquirere, sua secum afferret incitamenta, & premia. Liber enim Proverbiorum Solomonis, sententiis scatet fere innumeris, ab illa stri illo rege, inspirante numine divino, prolatis; Quem Deus summo mentis acumine tam in rebus sacris, quàm humanis doravit: divinam, veràmque Sapientiam, timorem Dei, & summum bonum complectitur; breviter, quicquid officium nostrum erga Deum, vicinum, aut nos ipsos in omni vita statu spectat: nec immeritò magni habendus est ille liber, qui eruditionem optimam quoad vitam & mores in se continet, quæ

Proœmium.

quæ longè superat quicquid ethnici Philosophi, & veteres Sapientes, de Sapientiâ, de naturâ hominis, de summo bono, de virtutibus, & vitiis scripserunt. Quod ad Proverbiorum collectionem in unum librum attinet, verisimile est Solomonem ipsum hæc ad caput usque 25. scripsisse, ut ab insigni proœmio in primis 9 capitulis videre licet, quæ ut plurimum divinæ Sapientiæ laudes continent, & speciatim de Domino nostro Jesu Christo, qui est verbum, & æterna sapientia, tractant: Et quod Cap. 25. & sequentia, jussu pii regis Hezekiæ, è scriptis Solomonis, vel aliorum sanctorum virorum, Sancti Spiritûs afflatu collecta, & scripta fuere; dum res quæ ad Dei cultum spectabant instaurabat, quæ durântibus antecessorum suorum regnis neglectæ, & obsoletæ fuerant. Cap. 30. Aguris verba continet, & Cap. ultimum, institutionem quam Solomoni dedit mater sua, quam non solum accepit, & probavit, sed ad beneficium Ecclesiæ perpetuum reliquit. Et quanquam liber hic non in se continet omnia illa 3000 Proverbia à Solomone prolata; de quibus in I Reg. c. 4. v. 32. mentio fit; attamen in se summam, & medullam omnium eorum habet, imò omnia quæ Deo ad usum Ecclesiæ consignari placuit.

— Opusculum hoc qualecunque sit, quod auxiliante Divinâ Gratiâ pro modulo meo, ad finem perduxi, candide lector, equi, bonique consulas. Vale.

Ταῦτά σ' ἔδωκεν ὁ Θεὸς ὁ Ἰσραὴλ ὁ Θεός, ὁ Ἰσραὴλ ὁ Θεός.

Pyth.

Ad Lectorem.

HIC *Solomonis* habes *Proverbia Regia*, (Lector
Candide, submissâ mente dicata tibi,)
Cujus doctiloquo Sapiëntia fluxit ab ore,
Inspirante Deo, cui dedit Ille loqui,
Et veneranda viris myſteria pandere cœli,
Et monſtrare viam quæ ſuper aſtra vehet.
Hic vitæ, morumque datur fidiffima nobis
Regula, & omnimodis apta medela malis;
Si ſitias, fons eſt. liquidâ pellucidus undâ,
Qui dulci reficit nectare corda virum;
Ergo è cæruleo juvet hoc, & fonte perenni
Haurire, ut releuet vivida lymphæ ſitim;
Sin te ſacra fames urget, cœleſtis ad uſum
Quæ quemvis rectè ſuppetat. Eſca datur.
Hic arbor vitæ eſt, fructus quæ præbet amœnos,
Et minime vetitos dat, ſanctosque cibos.
Qualia in argenteis ſplendentia poma tabellis
Aurea; ſunt iſthæc lemmata docta tibi.
Tanti *Oratoris, Vatis, Regiſque* potentis,
Qui tam Divino numine doctus erat;
Cui Pater Omnipotens *Sophiæ præclara* petenti
Dona, adjunxit opes, & diadema nitens,

Egregiumq; decus, magnum & memorabile nomen,
 Omnimodas Illi deliciásque dedit ;
 Ut melius constet tali dictante magistro,
 Quæ bona, quæ nobis aufugienda forent.
 Non Illo major *Solymæia* sceptrâ tenebat,
 Aut animi donis æquiparandus erat.
 Quid referam *Solomonis* Opes, aurique talenta
 Innumera, & gentes sub ditione sitas?
 Aut ingens Templum, quamvis mirabile visu,
 Quod tanto sumptu struxit & arte, Deo?
 Atria præterea regali splendida luxu,
 Magnificásque urbes, quis numerare valet?
 Quanta externa fuit tam clari gloria regis!
 Ast animi dotes emicuere magis.
 Fælices quotquot *Sophiam* contingere nórunt
 Divinam; gemmas Illa nitore præit :
 His, si forte meis obduxi nubila mendis,
 Ut candore tuo qualiacunque vides
 Errata, ignoscas precor, emendésque benignè;
 Nam genus humanum labile sæpe cadit.

Ἀνθρώπων ἀφελος ἐπὶ χροὶ γίνεσθαι εὐδαι. Theog.

Proverbia Solomonis.

C A P I.

Nelytus hæc fudit *Solomon* Proverbia,
natus

Davidis, Isacidum qui regia sceptrā
tenebat:

2 Ut benè concipias quæ sacra Sci-
entia dictat, (vas:

Verbâq; docta virûm sapientum mente revol-

3 Doctrinam ut capias, *Sophiâq;* mathemata celsæ,
Justitiâque colas almam, rectûmque, fidemque :

4 Detur ut ignaris, animi solertia prudens,
Et teneris annis, matura scientia rerum :

5 Præceptis fidis sapiens accommodat aurem,
Imbibit ac avidè *Sophiæ* documenta verendæ,
Doctus & evadit sælicis acumine mentis,

6 Ut benè compendat veterum proverbia clara,
Et sensum, & facilè tenebrosa problemata solvat.

7 Principium *Sophiæ* magni formido *Jehovæ* :
Sed stupidis sordet veneranda scientia stultis.

8 Aurem, mi fili, dictis adverte paternis ;
Pectore nec duro maternam rejice legem :

9 Namque hæc regali cingent diademate crines,
Imponéntque tuo gemmata monilia collo.

10 Si te turba velit blandis seducere technis
Impia, nè facilem præbe palponibus aurem:

- 11 Si dicant, " comitem nobis adjuuge teipsum,
 " Tendamus justis laqueos, cladémque, necémque ;
 12 " Faucibus in nostris crudos, vivósque voremus,
 " Ingluvie velut immanis libitina rapaci ;
 13 " Omnimodis spoliis, opibúsque replebimus ædes:
 14 " Annue nunc ergo ; sit calculus omnibus unus.
 15 Siste gradum ; tam prava sequi vestigia noli ;
 Eripe te procúl hinc ab eorum tramite curvo.
 16 Namq; citis pedibus scelerata ad cuncta feruntur,
 Approperántque manus inideli tingere cæde.
 17 Retibus haud capitur volucris quæ cernit ocellis:
 18 At quicunque nefas scelerato pectore versant,
 Insidiásque struunt, sitiunt, et corde cruorem
 Innocuum, propriis capientur retibus ipsi:
 19 Exitus hic tristis nimium properantis avari ;
 Quem miserè perdit sitis insatiabilis auri.
 20 Clamat, & in vicis claram Sapiaientia vocem
 21 Urbis & ingressu fundit, procerúmque senatu,
 Inque foro, tales effert ex ore loqueas ;
 22 " Prô pudor! ô homines! opprobria, pondera terræ!
 " O fatui! quæ vos dementia cepit inertes ?
 " Nausea quantisper mea dicta salubria fient ?
 23 Ergo meis monitis adhibete fideliter aures: (dam.
 Ipse bonam infundam mentem, sôphiámque verén-
 24 Quòd cùm clamavi, nil proficientia fudi
 Verba; Manum extendi; sed nemo dicta recepit;
 25 Quandoquidem vobis mea jussa fidelia sordent,
 Consiliúmque meum pretii nullius habetur.
 26 Ergo cùm vosmet presso pede tristis egestas,
 Duráque fata prement, in risus ora resolvam.
 27 Cùm timor, ac horror, furibundi turbinis instar,
 Invadēt subitò, nullo præbente medelam :
 28 Impia turba virúm tum frustra ad sidera voces
 Tollent ; namq; meas occludam quæstibus aures ;
 Quamvis sollicitâ curâ me manè requirant,
 Non tamen invenient ; sed spes sua vana peribit.

- 29 Propterea quòd si Sophiam sprevère maligno
Pectore, nec metuère accensi numinis iras ;
30 Nec monitis voluère meis advertere fidis :
31 Ergo nec immeritò, pœnis plectentur acerbis,
Et fructum comedent tali conamine dignum.
32 Namque in nequitie propriâ perduntur iniqui,
Accelerat quorum fors prospera sæpè ruinam:
33 Ast in me solo qui spémque fidémque reponit,
Hic terroris erit mediis in fluctibus expers.

C A P. II.

- 1 **M**I Fili, si vis jussis parere paternis ;
Si benè concipias, fidâque in mente recondas ;
2 Si Sophiæ advertas aurem, mentémq; benignam ;
3 Si voce altisonâ tensis ad sidera palmis,
Hanc precibus poscas, summo studiòq; sequaris ;
4 Si velut argentum gremio quod claudit avaro
Terra, vel amissas gazas indagine summâ
5 Perscruteris eam ; Domini reperire timorem,
6 Notitiâque tibi dabitur. Dat scire *Jehova*
Ut sibimet visum est ; sapientia cujus ab ore
7 Effluit: Hic justis sanæ dat mentis acumen,
Et Sophiam veram: Ille piis est ara salutis.
8 Justitiam, rectúmque docet Deus arbiter æquus ;
Protegit hic sanctos, rectóque in tramite ducit.
9. Tunc dabitur tibi scire æquum, justúmque bonúmque ;
10 Quando tuum intrabit divina scientia pectus,
Afficiéntque animum doctrinæ munera pulchra.
11 Te Sophiæ auspiciis tutum solertia reddet,
12 Noxia pestiferæ ut fugias consortia turbæ,
Turpia qui falsis fundunt perjuriam labris:
13 Qui placidum recti callem, fidúmque relinquunt,
Et sectantur eum qui dicit ad ostia ducit.

- 14 In scelus omne ruunt positâ formidine mentis ;
 Fœdâq; facta suum complent dulcedine pectus;
 15 In mala præcipites quos orbita devia ducit.
 16 Hâc duce, tutus eris clypei ceu tegmine fido
 Pellicis à laqueis infestæ blanda loquentis ;
 17 Quæ fidum in teneris monitorem deferit annis,
 Juramenta nihil curans, aut fœdera sacra:
 18 Ad stygias tendunt, & tectâ paludes,
 19 Infernâsque domos: Repentibus ista regressus
 Non datur ; at clausa est æternæ janua vitæ:
 20 Hâc duce justorum figes in tramite gressus.
 21 Nam pia progenies sec'lorum in sec'la, beata,
 In terrâ sedem tranquillâ in pace tenebit:
 22 Impia gens verò ex imâ radice revulsa
 Perdetur ; subito cuncti ex cidentur iniqui.

C A P. III.

- 1 **A** Usculta monitis, mi fili chare, paternis ;
 Hæc mea sint imis præcepta infixâ medullis.
 2 Hinc annos multos terrâ numerabis in almâ,
 Quæis aderit tranquilla quies, & cana senectus.
 3 Ne te nate, fides vera, aut clementia linquant ;
 Hæc collo affigas, cordisq; inscribe tabellis.
 4 Sic te luminibus placidis, vultuque benigno,
 5 Aspicient Deus, atque viri. Quin pectore toto
 Fide Deo ; propriis niti nec viribus aude.
 6 Quodcunq; aggredieris, venerandum numen adora
 Et tibi ductor erit fidus, nè devius erres.
 7 Tu Sophiæ nè fide tuæ ; (sed nosce teipsum ;)
 Et venerare Deum ; fugito quodcunq; nefandum
 8 Hoc dabit umb'lico robur, membrisque vigorem
 9 Ex opibus, censûque tuo memor esto *Jehovæ*
 Reddere primitias ; ita sacrum numen honora.

- 10 Tunc impleta tuis turgescunt horrea granis,
Ac exundabunt dulci cellaria musto.
- 11 Mi fili, Domini nè dedignare flagellum ;
Nec sint dura tibi divinæ verbera dextræ.
- 12 Namque Deus castigat eos quos diligit, æquus,
- 13 Ut natum, genitor. Fælix quicumq; verendam
Doctrinam, & Sophiam quærendo acquirit aman-
- 14 Namq; metalliferis sunt hæc potiora fodinis (dam.
Munera; quæis pretium argento pretiosius omni est,
Aut fulvo quod ter spectatur in ignibus auro.
- 15 Non lapides quos concha parit, gemmæ verubentes,
Aut aliud quicquam Sophiæ conferre valebit:
- 16 A dextrâ comitatur Eam longæva senectus,
A lævâ inveniuntur opes, & gloria splendens.
- 17 Semita divinæ Sophiæ delectat euntes,
Ac in calle ipsa pax est tranquilla reperta:
- 18 Illa salutifera est vitæ retinentibus arbor ;
Quisquis Eam assequitur fælix est tæq; quaterque.
- 19 Per Sophiam posuit Dominus fundamina terræ;
Sustinet Illa polum, & magni laquearia cœli:
- 20 Illius auspiciis magnam fundavit abyssum,
Et liquidas celso suspendit fornice lymphas.
- 21 Mi fili, ante oculos dilecta Scientia semper
Versetur ; tibi sit cordi Sapientia dulcis:
- 22 Hæc tibi præstent vitæ tibi dulcia, monilia collo,
- 23 Et pedibus lux alma tuis, nè devius erres.
- 24 Non est quod timeas, quando sopor occupat artus ;
Decumbes, placidi capiti munera somni.
- 25 Ergò nè gelidâ trepidet formidine pectus,
Quando superveniet clades inopina malorum.
- 26 Nam tibi præsidium, rebûque levamen in arctis
Omnipotens aderit, nè te fors aspera tangat.
- 27 Nè cohibeto bonum, cùm tempus postulet, & res
Suppetat ; at misero manus extendatur egeno:
- 28 Nè dicas illi, cràs, cràs tibi munera reddam.
Nè donum differ ; data namq; in tempore profunt.

- Bis dat, qui citò dat ; nil dat, qui dona retardat.
 29 Nè mala vicino intentes, qui pace quiescit.
 30 Litibus abstineas, ubi nulla injuria lata est.
 31 Nè scelerum sãvis autoribus, atque malignis
 Invideas ; socium nec his adjuuge teipsum.
 32 Nam Deus æquus eos odit ; sed pectore puros,
 Et justos docet alta suæ mysteria mentis.
 33 Est maledicta domus, dumisque obsessa malorum ;
 Sed munita forent felicia tecta piorum.
 34 Ventosos oriet Dominus, tumidósque superbos ;
 Sed mites placido spectat, vultúque benigno.
 35 Qui Prudens animi est, summo decoratur honore ;
 Sed pudor attinget, turpísque infamia Stultos.

C A P IV.

- 1 **A** Uscultate mihi nati, mandata parentis
 Accipite; ut quæ sit sapientia vera sciatis.
 2 Nam benè vos moneo; fidam nè temnite legem.
 3 Námque fui natus genitori charus, & almæ
 Unica spes genetricis, ut & dilectus alumnus.
 4 Me docuit permulta pater, mihi talia fatus ;
 Nate, meis adhibe fidis sermonibus aures,
 Ut faustè vivas, memoríque in corde reconde.
 5 Quæríto doctrinam, Sophiámque indagine fidâ :
 Nec diverte tuos ab earum tramite gressus:
 6 Nè tibi sint parvi, sed summo in honore colantur ;
 Sic tibi rebus erunt in duris ara salutis.
 7 A te quæratur summâ Sapientia curâ ;
 Illa etenim gemmas longè supereminet omnes:
 8 Laudibus effer eam, téque evehet Illa vicissim:
 Hanc retine, téque ad summos attollet honores:
 9 Magnificos reddet titulos, fascésque decoros,
 Imponétque tuo capiti diadema coruscans.

- 10 Attentas adhibe, mi fili, vocibus aures ;
Sic producentur longævæ stamina vitæ.
- 11 En ! ego te docui Sophiæ præcepta verendæ,
Et tua per rectos duxi vestigia calles.
- 12 Quocunque incedis, tibi nil obstabit eunti ;
Si curras, lapidem pes non impinget ad ullum.
- 13 Viribus invictis Sophiam retinere labora ;
Nè fuge ; námque tibi vitæ est tutela, decúsque.
- 14 Nè te præcipitem ducat via curva malorum:
- 15 Hanc fugito, procùl hinc abscede, nec ipse revertè.
- 16 Nam non in dulcem declinant lumina somnum,
Ni mala perpetrent, aut quenquam in retia captent.
- 17 Scilicet, ex rapto rebus vescuntur opimis,
Commixtúmque bibunt crudeli sanguine vinum.
- 18 Sed via justorum claro splendore refulget,
Aureus ut Titan medio nitidissimus orbe.
- 19 Semita pravorum piceâ caligine cincta est ;
Impia gens nescit quò præceps orbita ducat.
- 20 Nate, meis animum dictis adverte benignis :
- 21 Nè fugiant oculos, ac fido inscribito cordè.
- 22 Hæc etenim vitam dant invenientibus almam,
Infundúntque novum, & lætum per membra vigo-
- 23 Sit tibi præcipuè cordis custodia curæ, [rem.
A quo proveniunt dilecta : munera vitæ.
- 24 A te lingua duplex, & labra proterva facessant.
- 25 Recta tuis oculis præpone, & honesta tuenda:
- 26 Et perpende tuos, & cautè dirige gressus.
- 27 Ad dextram, aut lævam nè te ferat inscius error ;
Sit modus in rebus; fugito quodcunq; nefandum.

C A P. V.

- 1 **A** Urem, mi fili, dictis adverte paternis,
 Acanimum attentum, sint hæc infixæ medullis.
 2 Ut tibi sit summæ veneranda scientia curæ,
 Infideatque tuis prudens solertia labris.
 3 Mellifluas duplici fundit de pectore voces
 Pellex; sunt oleo sua verba simillima molli;
 (Horrida dum dulci latitant sub melle venena.)
 4 Hujus amarus at est, ut tetra absynthia, finis,
 Et tristis, superatus, acrem feritate bipennem,
 5 ~~Ex~~ ^{Ad} Infernum ducunt vestigia nigrum.
 6 Nè callem vitæ spectes, retróque revertas,
 Mille dolos tacitè malefido pectore versat.
 7 Dictis ergo meis, monitisque salubribus aurem
 8 Da facilem; procùl hinc fuge; tecti limina vita.
 9 Nè famam lacerent alienæ, & nomen honestum,
 Et robur minuant; (quid enim *Venus* impia curat?)
 10 Nève facultates rapidè prædentur, opésque,
 Et comedant victumq; tuum, fructumq; laboris,
 11 Nè gemitus, luctusque premant, & turpis egestas,
 Tabida cum macies invadet corporis artus.
 12 Hei mihi! cum dices; cur verba salubria sprevi?
 13 Nec volui fidas præbere monentibus aures?
 14 In scelus omnigenum positâ formidine mentis
 Præceps ipse rui, magnâ comitante catervâ.
 15 Ebibe cæruleas propriis è fontibus undas;
 Cisternâ è propriâ lympham potato fluentem;
 16 Sparganturque tui passim per compita fontes;
 Et qui jucundo delectent murmure rivi:
 17 Hi tibi sint; aliena tuas nè dextera lymphas
 Hauriat, immundis manibus nec polluat illas.
 18 Sit tibi fons dulcis, salixque fluentibus undis,
 Et mentem saturent juvenilis gaudia sponsæ.
 19 Sit tibi cerva velut dulcis, seu caprea mollis,

Téque

- Téque suis satiet mammellis ; oscula libes
 Quæ te captivum teneant illius amore.
- 20 Quare, mi fili, meretrici amore tenens
 Infida, blandis hærens cervice lacertis ?
- 21 Nam Deus è solio celso penetralia lustrat
 Pectoris, & gressus hominum præponderat omnes.
- 22 Impietate suâ certè capietur iniquus,
 Cassibus inque suis retinebitur ipse nefandis:
- 23 Expers doctrinæ brutorum more peribit ;
 In mediis vitiis fato ex cindetur acerbo.

C A P. VI.

- 1 **S**I sis, mi fili, pro quovis obses amico,
 Incautéque datâ junxisti scœdera dextrâ ;
- 2 Sique tuis captis cecidisti in retia verbis :
- 3 Hoc age, nate, meas perpende in pectore voces ;
 Eripe te vinc'lis, supplex sociûmque reposce
- 4 Solvere te : mollem nè captent lumina somnum,
- 5 Antè ; sed effugito, pedibus ceu cerva citatis,
 Venantum è manibus ; seu retibus aucupis ales.
- 6 En age ! formicam repetas, ignave, magistrâ ;
 Et benè perpendas, ut sis instructus ab illâ:
- 7 Quæ quamvis ductoris egens, sine præside quovis,
- 8 Impigra, grana legit durante æstate, cibûmque.
- 9 Heu piger ! in quantas somnus se protrahet horas ?
 Lethæusne sopor torpentes occupat artus ?
- 10 Ah ! quid stertis adhuc ? molli indulgere sopori
 Te juvat, at tepido distendere membra cubili ?
- 11 Ergo te duris urgens in rebus egestas
 (E latebris veluti grassante latrone, viator
 Carpitur,) attinget, nullo præbente medelam.
- 12 Impius infido meditatur corde nefanda,
- 13 Luminibus nictat, pedibus dat inania signa,
 Gesticula-

- Gesticulator uti, digitis ludítque, docétque:
 14 Impia pellat, profert è corde protervè;
 Seminat hic lites, ac aspera jurgia texit.
 15 Ergo nec immeritò, fatum ~~augur~~ ^{augur}te sequetur,
 Corripietque brevì; nullo auxiliante peribit.
 16 Hæc Pater omnipotens septem fastidit, abhorret;
 17 Elatum fastu vultum, mendacia sæda,
 Crudelèsque manus infanti sanguine tinctas;
 18 Pectora quæ summo studio meditantur iniqua;
 Velocèsque pedes scelerata in cuncta ruentes;
 19 Horrida fundentes levitèr perjuria testes;
 Et fratres inter spargentes semina litis.
 20 Aurem, mi fili, dictis adverte paternis;
 Pectore nec duro maternam respue legem:
 21 Hæc tibi sint cordi, ac imis inscripta medullis,
 Ac infigantur, cœu pulchra monilia collo:
 22 Hæc tibi ductor erunt fidus, nè devius erres,
 Et custos; quando fessos sopor occupat artus,
 Præsidium; dulcèsque comes tibi quando resurgis.
 23 Nam pedibus lampas lex est divina refulgens,
 Dátque salutiferam correptio fida medelam:
 24 Ut te conservèt fidi munimine scuti
 Pellicis à telis malefidæ blanda loquentis.
 25 Nè te cæcus amor fictæ sub imagine formæ
 Urat, seu levibus tangat præcordia flammis.
 26 Nam mœchæ comes ægra fames, & turpis egestas;
 Sæpiùs ac animam venatur adultera charam.
 27 An quisquam in gremio *Vulcanum* impunè capeffit?
 28 An supra prunas, ardentes atque favillas
 Quis calcare potest, pedibus non igne perustis?
 29 Sic quisquis thalamos alienæ conjugis amens
 Turpiter ascendit, non infons fiet adulter.
 30 Non multum infelix fur est correptus egenus,
 Si quicquam eripiat, ventri parere coactus.
 31 Sed si deprènsus sit, tæque quaterque repender
 E propriis, tantum si sit, quod reddere possit.

- 32 Desipit at *Veneris* sequitur qui furta nefanda,
Et violat tedas, & solvit jura pudoris ;
Ille animam miserè tenebrosam mittit in orcum:
33 Dedecus, & vulnus parit immedicabile, quod non
Ulla dies auferre potest, aut herba ~~clevarit~~.
34 Nam quasi mentis egens furiarum percitus cestro
Sævit zelotypus, nec cuiquam parcere novit:
35 Non animum lenire suum tua munera possunt
Ampla, nec accensas irarum extinguere flammæ.

C A P. VII.

- 1 **E**N age, mi fili, dictis, monitisque paternis
Aurem da facilem, memoriq; in corde reconde.
2 Ut faustè vivas, mea dicta in pectore fige ;
Pupillæ serva hæc oculorum more tenellæ:
3 Innecte hæc digitis, cordisque inscribe tabellis.
4 Dic, soror es dilecta mihi, Sapientia dulcis,
Et cognata mihi germana, Scientia chara.
5 Ut te conservent fido munimine salvum,
Retibus à diris meretricis blanda loquentis.
6 Nam per transfennam volvi non lumina tecti,
7 Conspexi juvenes inter rationis egentem ;
8 Qui rectà illius gressum tendebat ad ædes.
9 Vespere sublustri per amica silentia noctis ;
10 Obvia mi mulier nitido meretricis amictu
Processit, versata dolis, dans mollia verba,
11 Garrula, vana, procax, cultu mendica superbo,
Et vaga, discurrit passim, nec in æde moratur :
12 In vicis nunc, illa foras, mōx abdita furtim
Angulo in occulto fruit insidiāsque, dolōsque.
13 Vidit ut hunc juvenem binis amplexa lacertis,
Oscula blanda dedit, perfictâ fronte loquuta ;
14 En ! mihi pacificæ dotes ! sunt munera grata,
Quæ

- Quæ cordi tibi sint ; hodiè mea vota peregi :
- 15 Ergo tui causâ veni, te sedula quærens,
Optatum invenio ; ^{comes es.} gratissimus ~~ad~~ ipse.
- 16 En lectus noster *Tyrio* nitidissimus ostro
Fulget, & in varias effingitur arte figuras,
Sunt & de *Phario* subtilia lintea lino :
- 17 Nec non omnimodos dulces effundit odores :
Cinnamum olet, myrrhâmq; aloënq; & dulcia
thura.
- 18 Hùc ades, & dulci nos exaturemus amore;
Mollia per totam carpamus gaudia noctem ;
Donec propellat tenebras Sol aureus ortu.
- 19 Nam procùl hinc abiit nuper per rura remota.
- 20 Vir meus ; & secum nummos accepit ad usum,
Propositóque die proprias remeabit ad ædes.
- 21 His lenociniis blandis allexit inertem,
Retibus & juvenem male cautum cepit in arctis:
- 22 Mòx hanc assequitur, ceu bos mactandus ad aras,
Aut velut ad cippos properans, & vincula stultus :
- 23 Donec lethiferum penetrârît viscera telum.
Sic avis in laqueum positâ formidine fertur ;
Nescia quòd diram ~~periclitantur~~ retia mortem.
- 24 Ergo, nate, meis aures adverte loquelis.
- 25 Nè cor molle tuum calles deflectat ad illos ;
Eripe te procùl hinc ; retrò vestigia verte.
- 26 Telis ~~enim~~ enim cæsi cecidère cruentis
Innumeri, fortésque viri jacuère perempti:
- 27 Illius rectà ducunt *Acherontis* ad undas
Limina, & horrendi tenebrosa cubilia *Ditis*.

C A P. VIII.

- 1 **C**Lamat, & in vicis edit Sapientia vocem
 2 Altifonam; : bivisq; petit loca celsa viarum,
 3 Urbis & ingressu, portisque frequentibus astat.
 4 Invoco vos inquit procures, natuque minores.
 5 Accipite, ô stulti, doctrinam, & mentis acumen:
 O fatui, Sophiam retinete fideliter almam.
 6 Auscultate mihi; vobis ~~ut~~ omnia dicam,
 7 Veraque de fidis referam, & præclara labellis.
 8 Justitiam, verumque colo, rectumque bonumque;
 Omnia quin odi, quæ sunt contraria recto.
 9 Omnia prudenti facile manifesta videntur.
 10 Doctrinam argenti innumeris præserte talentis,
 Aut fulvi quod ter spectatur in ignibus auri.
 11 Exuperat multum rubras Sapientia gemmas;
 Nil adeo charum ~~et~~ quod ei conferre latebit.
 12 Unà habitant Sophia, & prudens solertia rerum.
 13 Oderit omne malum Dominum quicumq; veretur:
 Sunt exosa mihi ventosa superbia, fraudes,
 Impia vis, & lis, mendacia, & omne nefandum.
 14 Est mihi consilium sanum, & prudentia clara.
 Robore præstanti præcello, & acumine mentis.
 15 Me duce, rectores terræ sua sceptrâ gubnant,
 Auspiciisque meis decernunt jura regentes.
 16 Imperii reges per me moderantur habenas;
 Magnatesq; sub his, me præside, jura ministrant.
 17 Hi mihi sunt cordi, qui me venerantur, amantque;
 Invenient, qui me studiosâ mente requirunt.
 18 Divitiæ mihi sunt, & honos, & gloria splendens,
 Et themis, & gazæ quas tollet nulla vetustas.
 19 En! meus est fructus longè pretiosior auro,
 Argentoque meus redditus præstantior omni.
 20 Justitiæ præses celsis in sedibus adsum,
 Et veneranda inter juris subsellia verfor.

- 21 Efficio, ut verè qui me venerantur, amántque,
Omnimodis gazis, & lautis rebus abundant.
- 22 Me Deus in primá possedit origine rerum, (di.
Cùm nondum è nihilo fluxit nova machina mun-
- 23 Lux æterna fui, cùm nondum sec'la fuère;
Nec circumfuso pendát in aëre tellus;
- 24 Cœrula nec medias cingebant æquora terras;
Nedum à montanis refluebant fontibus amnes:
- 25 Cùm nondum extiterant sublimi vertice montes,
26 Aut colles; sed cuncta chaos; non herbida tellus,
Aut pratum viride, aut evectus in aëre pulvis.
- 27 Quando structa fuit stellati regia cœli,
Et magnum amplexu cinxerunt littora pontum:
- 28 Cùm Deus in celso suspendit fornice lymphas,
Et fontes liquidos magnæ reseravit abyssi:
- 29 Cùm mare limitibus vinctum ceu compede cinxit,
Et stabili fultam posuit tibicine terram;
- 30 Ipsa fui; tanquam secum nutrita, coæva;
Implevíque suam mirâ dulcedine mentem:
- 31 Lætitiæque meo dulces in pectore motus
Persensi, cùm magna suæ mirac'la revolve
Dextræ; deliciæque meæ terrena colentes
Arva fuère viri divino semine creti.
- 32 Ergo meas animo nati, perpendite voces;
Qui jussis parent sunt térque quaterque beati.
- 33 Consiliis nostris aures adhibete, fidémque,
Temnite nec duro mea dicta salubria corde.
- 34 Ter fælix quisquis mea dicta verenda capeffit,
Quotidiè nostris attentus postibus hærens.
- 35 Qui me consequitur, fælicem in secula vitam
Inveniet, placidúmque Dei sine fine favorem.
- 36 Sed me qui stupidè temnit, vitam inscius odit:
Et qui* me oderunt, mortem, cladémq; laceffunt.

* Hæc illa est Pallas, magni prudentia Patris,
Quam Deus æterno conceptam vertice fudit.

C A P. IX.

- 1 **A**TRIA pulchra sibi sublimibus alta columnis
Marmore de *Pario* septem Sapia struxit:
- 2 Pingua mactavit pecora, & fragrantia vina
Miscuit, & lautis instravit fercula mensis:
- 3 Ancillas misit læta ad convivia lectos
Ut vocitent, urbis summis in partibus astans,
- 4 Talibus aggreditur dictis rationis egentem ;
- 5 Huc ades, ô hospes, nostris gratissime tectis!
Accipe jam nostras epulas, ac eòibe vinum.
- 6 Ut faustè vivas, amentes linque sodales,
Et placidos Sophiæ calles sectare verendæ.
- 7 Qui derisorem verbis reprehendit iniquum,
Turpes accipiet fido pro munere diras.
- 8 Impius irritor monitorem spernit, & odit ;
Sed prudens animi talem veneratur, amatque.
- 9 Consiliis fidis sapiens accommodat aures,
Imbibit ac avidè ; monitisque auscultat amicis
Justus, & illa colit, discitque instructus ab illis.
- 10 Principium Sophiæ Domini reverentia summi ;
Cognitiôque Dei sapientia summa putanda est.
- 11 Auspiciis Sophiæ produces stamina vitæ.
- 12 Si sapias, ~~timens~~ bona non numeranda capeſſes;
Sin Sophiam spernas, soli tibi pœna ferenda est.
- 13 Fœmina stulta, loquax, profundit inania verba ;
Quamvis pauca sapit, multo sermone notatur.
- 14 Ante fores tecti cathedrâ sublimis in altâ.
- 15 Hæc sedet, ut stultos blandæ dulcedine linguæ
- 16 Captet, & incautos à recto tramite ducat,
Virus & effundens verborum, talia fatur :
- 17 Dulcior è rapto panis, furtivâque lympa
Gratior est: ~~hi~~ non pensat properantia fata ;
Quôdq; ~~illu~~ Domit ~~est~~ in averni faucibus atri.

C A P. X.

- 1 **H**ÆC pia dicta dedit *Solomon* Rex ; gaudia patri
 Plurima dat nati docilis prudentia ; contrà,
 Illius haud modicos fert matri inscitia luctus.
- 2 Non domino profunt gazæ quæ fraude parantur,
 (Cùm mors astiterit;) sed mens bona, conscia recti
 Liberat à gelidi trepidâ formidine lethi.
- 3 Dura fames nunquam justos, aut turpis egestas
 Attingent; sed opes citò dilabentur iniqui.
- 4 Pàuper erit, quisquis renuit perferre labores :
 Impiger è contrà rebus lætabitur amplis.
- 5 Colligit æstivo prudens in tempore natus ;
 At dormitor iners in messe est causa pudoris.
- 6 Auspiciis cedent fælicibus omnia justis ;
 Impia gens autem fato abscindetur acerbo.
- 7 Florescet justi benedictum in sæcula nomen ;
 Sed citò delebit sceleratì oblivio famam.
- 8 Vir prudens monitis aures advertit ; at excors
 Vanus ~~mutilogus~~ tristissima fata subibit.
- 9 Salvus erit, quisquis cauto moderamine gressus
 Dirigit ; at pœnas luet impius omnis acerbis.
- 10 Ærumnam inspiens affert qui niçtat ocellis ;
 Futilis at stultus verbis sua fata laceffit.
- 11 Vitalis fons est justorum lingua benigna ;
 Impia sed cladem profundunt ora malorum.
- 12 Ira parit lites ; sed amor peccata recondit.
- 13 Prudentum labris dulcis suadela benignis
 Effluit : at verbis accersit verbera stultis.
- 14 Thesaurum Sophiae prudens in corde recondit ;
 At subitam accelerant stultorum labra ruïnâ.
- 15 Dives in arce velut munitâ mollia ducit
 Oria; sed miseros paupertas perdit egenos.
- 16 Ad vitam confert labor, ac industria justì ;
 Sed nequam manibus texit clademque necemque.

- 17 Qui faciles præbet fidis monitoribus aures,
Vivet ; qui verò renuit parere, peribit.
- 18 Qui labiis odium celat mendacibus, & qui
Turpia probra refert, æquè ~~dedicat~~ uterque.
- 19 Egregiè peccat qui multa, & inania satur;
Sed sapiens callet rectè compescere linguam.
- 20 Grator argento ~~est~~ justorum lingua benigna ;
At pretii parvi sunt corda proterva malorum.
- 21 Utilis est multis facilis suadela bonorum ;
Sed stultos perdit levis insipientia mentis.
- 22 Unica mortales Domini benedictio ditat,
Præbet & immistam tristi mœrore quietem.
- 23 In scelus omne ruunt positâ formidine stulti ;
Sed sapiens gressus moderamine dirigit æquo.
- 24 Quæ metuunt, pravos lugubria fata sequentur ;
Sed benè succedent justis sua vota, precésque.
- 25 Impia turba levis, rapido ceu flamine venti
Turbo, fugit ; sed stirps justorum in sæc'la vigebit.
- 26 Lumina ceu fumus, dentésque offendit acetum ;
Sic Domino gravis est legatus segnis, inérské.
- 27 Producit faustam Domini reverentia vitam ;
Impietas verò accelerat cladémque necémque.
- 28 Gaudia vera dabit spes inconcussa piorum ;
Sed spes in vacuas auras vanescet iniqui.
- 29 Lex divina piis arx est, ac ara salutis ;
Sed scelerum autores presso pede pœna sequetur.
- 30 Justorum in terrâ stirps almâ ~~in~~ pace vigebit ;
Sed subitò ex imâ radice revulsa peribit
- 31 Impia gens. Sophiam profundit lingua piorum ;
Ast ex cindetur scelerati lingua protervi.
- 32 Dulcis ab ore fluit justî suadela benigno ;
Sed nequam ~~tamp~~ profert ex ore maligna.

C A P. XI.

- 1 **F**alsa bilanx Domino iusto est exosa : sed illi
 2 **J**usta placet. Bellos invisa superbia mores
 Inquinat ; at mites decorat sapientia mentes.
 3 Integritas vitæ justis fidissima dux est ;
 Impietas autem miserè subvertit iniquos.
 4 Divitiæ nequeunt avertere numinis iras ;
 At pietas lethi de faucibus eripit atri.
 5 Justitia est pedibus dux, & tutissima **R**extrix ;
 Sed cadet in laqueis propriis captatus iniquus.
 6 Rebus in angustis pietas tutabitur æquos ;
 Impia gens verò suâ in impietate peribit.
 7 Spes dulcis miseros in morte relinquit iniquos.
 8 Vir bonus ærumnâ sc̃elix emergit ab omni ;
 Impius at captus vinc'lis retinetur in arctis.
 9 Infidus socius verbis deperdit amicum ;
 Incolumem verò mentis Prudentia reddit.
 10 Urbs sua lætifico testatur gaudia plausu
 Iusti cūm florent, & cūm perit impia turba.
 11 Urbem florentem reddit benedictio iusti ;
 At subvertit eam maledictio dira malorum.
 12 Insipiens socium verbis obtrectat amaris ;
 Sed sapiens cohibet furibundi pectoris æstus.
 13 Garrulus insipiens arcana, tacendâque prodit ;
 Sed sapiens fido commissa in pectore condit.
 14 Consultoris egens fidi perit inscia turba ;
 Consiliis verò multis tutela, salûsque.
 15 Sapè aliena solet persolvere debita sponsor ;
 Tutus at est quisquis vadimonia noxia vitat.
 16 Quæ virtute nitet, claro decoratur honore
 Fœmina ; divitiis verò qui robore præstat.
 17 Vir Bonus ipse sibi prodest, qui curat egenos ;
 Crudelis verò præcordia propria torquet.
 18 Frustrâ blanditur sibi qui meditatur iniqua ;

- Sed merces hunc certa manet qui conscius æqui est.
- 19 Ad vitam spectat Pietas sincera perennem ;
Impietas verò tenebrosa ad limina mortis.
- 20 Omnipotens potest scelerato corde protervos ;
Sed sincera fides Illi est accepta benignè.
- 21 Nequaquam fugiet gens impia numinis iras ;
Sed stirps justorum tranquillâ pace quiescet.
- 22 Ut suis immundæ splendens in naribus aurum,
Formosa est mulier rectæ rationis egena.
- 23 Justa petit justus, facilè potiturque petitis ;
Sed Deus oppugnat votis, precibusque malorum.
- 24 Est qui spargit opes, & lætis rebus abundat ;
Est etiam parcus, quem dura invadit egestas.
- 25 Munificâ quicumque manu largitur egenti,
Dives erit ; danti dabitur cum scœnore multo.
- 26 Non fugiet diras, frumentum quisquis avarè
Detinet : at benedictus erit, qui donat egenis.
- 27 Qui bona prosequitur, sibi conciliet amorem ;
Sed scelerum autores fato perdentur acerbo.
- 28 Decidet infelix opibus qui fidit opimis ;
At justus palmæ florescet more virentis.
- 29 Qui sua perturbat, vacuis dat semina ventis ;
Servitiôque premet stolidum vir pectore prudens.
- 30 Arbor vitalis Lingua est facunda piorum ;
Et sapit errantes qui recto in tramite ducit.
- 31 Si peccent justi, rerum Deus arbiter æquus
Hos pœnis plectet ; quantò plus ergo nefandos ?

C A P. XII.

- 1 **I**LLE sapit fidis qui dat monitoribus aurem ;
Desipit at quisquis stupidè parere recusat.
- 2 Omnipotens justos vultûs candore benigno
Aspicit ; at perdit quotquot meditantur iniqua.

- 3 Impia turba virum ex imâ radice revulsa
Perdetur ; sed erit stirps inconcussa piorum.
- 4 Exornat mulier virtute ornata maritum ;
Sed malefida viri ceu tabes, viscera rodit.
- 5 Quæ bona sunt fido versant in pectore iusti ;
Mille dolos autem scelerati corde volutant.
- 6 Impius insidias sternit, clademque minatur ;
Deteget hæc autem iustorum lingua fidelis.
- 7 Impia gens hominum fato evertetur acerbo ;
Sed pia, ceu rupes, stirps nullo fine vigebit.
- 8 Quantum quisque sapit, tantum decoratur honore ;
At Sophiam temnens spernetur corde protervus.
- 9 Est potior servus quamvis spernatur, honestus ;
Quàm qui vesica est inflatus dives inani.
- 10 Vir bonus, & clemens iuventum curat, alitque ;
Intima sunt autem præcordia dura malorum.
- 11 Qui colit arva, foret frumenti, & panis abundans ;
Desipit at quisquis vanos sectatur inertes.
- 12 Impius exoptat sceleratæ retia turbæ ;
At stirps iustorum fructum producet amœnum.
- 13 Futilitate suâ laqueum sibi tendit iniquus ;
Sed iustus foelix æumnâ emergit ab omni.
- 14 Vir bonus & iustus fructu satiabitur oris
Ipsius, & manuum lætâ mercede suarum.
- 15 Quilibet est sapiens se iudice, stultus ; at ille
Recta sapit, fidis qui dat monitoribus aures.
- 16 Bile fremit subitâ stultus ; sed pectore prudens
Ista tegit fidè possunt quæ ferre pudorem.
- 17 Veriloquus testis fido de pectore profert
Justa ; Sed infidus mendacia turpia fundit.
- 18 Sunt quorum lingua est acri penetrantior ense ;
Sed placidam reddit sapientum lingua medelam.
- 19 Intemerata fides, verumque in sæcla manebunt ;
Sed citò perdentur mendacia scæda loquentes.
- 20 Blanditur miserè sibi, qui meditatur iniqua ;
Lætitiâ verò paci qui consulit, affert.

- 21 Nulla superveniet fati inclementia justis ;
Sed genus omne mali premet impia facta patrantes.
- 22 Horrida sunt justo fallacia labra Jehovæ ;
Sed pia mens Illi gratissima, nescia fuci.
- 23 Vir prudens Sophiæ thesaurum corde recondit ;
Sed citò se prodit levis insipientia stulti.
- 24 Impigra sedulitas summa ad fastigia rerum
Evehet ; at solvet segnis servile tributum.
- 25 Ærumnæ, curæque graves præcordia rodunt ;
Sed menti mœstæ dant verba benigna medelam.
- 26 Vir justus socio longè præcellit honore ;
Sed miserè pravos seducit devius error.
- 27 Venando quod cepit iners, non ignibus assat ;
Sed sunt grata manûs quæ sedulitate parantur.
- 28 Ad vitam spectat pietas veneranda perennem,
Fata supervivens, ac expers sola sepulchri.

C A P. XIII.

- 1 **S**obrius & prudens natus mandata parentis
Accipit ; at stupidè spernit derisor ineptus :
- 2 Vir justus proprii fructu satiabitur oris ;
Sed subitam accelerant temeraria verba ruinam.
- 3 Custodit vitam, qui scit comescere linguam ;
Sed cladem petulans accersit lingua cruentam.
- 4 Multa petit segnis frustra ; sed rebus opimis
Vescetur, studiis qui sese exercet honestis.
- 5 Turpia fastidit mendacia justus, & æquus ;
Impius at mendax falso parit ore ruinam.
- 6 Justitia est justis dux, & fidissima lampas ;
Impietas verò fert perniciemque necemque.
- 7 Est qui vult dives, quamvis sit pauper, haberi ;
Est & egens alter, quamvis sit rebus abundans.
- 8 Vita est muneribus redimenda potentibus auri ;

- Sed pauper minimè præbet monitoribus aurem.
- 9 Pectora lætitiâ complet lux alma piorum;
Sed fax pravorum piceis mergetur in umbris.
- 10 Parturit immanes invisa superbia lites;
Sed sapiens cohibet recto moderamine linguam.
- 11 Dilabuntur opes turpi quæ fraude parantur;
Augentur verò curâ, studioque fideli.
- 12 Spes mentem cruciat longas dilata per horas;
Sed voti compos fieri dulcissima res est.
- 13 Qui legem temnit nullo prohibente, peribit;
Sed quicunque colit, pulchrâ mercede fruetur.
- 14 Fons est vitalis magni lex sacra Jehovah,
Quâ duce diffugas crudelia retia mortis.
- 15 Conscia mens recti placidum vultumque serenum
Reddit; plena malis sed fit via curva malorum.
- 16 Auspiciis Sophiæ prudens benè cuncta ministrat;
Sed facilè prodit levis insipientia stultos.
- 17 Nuncius infidus, dispendia multa subibit;
At verus, grata est animo medicina salutis.
- 18 Qui monitis fidis aures ocludit, egestas
Hunc premet; at qui paret iis, acquireret honores.
- 19 Cùm quis quæ velit assequitur, quàm dulce videtur;
Sed piget insipidos scelerata relinquere stultos.
- 20 Doctus erit qui se doctis adjungit; at ille
Qui sequitur praves nullo remorante, peribit.
- 21 Injustos à calce prement instantia fata;
Sed bona succedent sælicitèr omnia justis.
- 22 Vir bonus ampla suis linquit patrimonia natis,
Et natis natorum, & qui nascentur ab illis;
Res quoque pravorum justis sunt sæpè repôstæ.
- 23 Multum farris inest fidi cultoris agellis;
Sed perdit stupidos infausa socordia stultos.
- 24 Qui virgam cohibet, nato est inimicus alumno;
Sed genitor fidus teneris castigat in annis.
- 25 Integer, & justus rebus vescetur opimis;
Sed decoctores invadet turpis egestas.

C A P. XIV.

- 1 **F**oemina res proprias prudens ratione ministrat,
Ædificâtque domum stabili fundamine nixam;
Inspiciens verò manibus citò diruit illam.
- 2 Integer, & purus veneratur corde Jehovam;
Sed ficti, pravique tenax sacra numina temnit.
- 3 Magniloquus proprio plectetur ab ore superbus;
Prudentis verò lingua est medicina salubris.
- 4 Quando boves absunt, mundum est præsepe; sed illi
Proventum domino non parvum robore præbent.
- 5 Impia fastidit fidus mendacia testis;
Horrida falsiloquus verò perjuria fundit.
- 6 Derisor frustra Sophiam sectatur ineptus;
Invenit at facile studiâ indagine prudens.
- 7 Noxia vaniloqui fugito consortia stulti,
Quando supervacuas effundit ab ore loquelas.
- 8 Rectè vivendi monstrat Sapientia callem;
Decipit at miserè stupidos inscitia stultos.
- 9 Peccatum leve stultus habet vefanus; at illum
Qui dominum metuit, vir justus amatque colitque.
- 10 Sentit quisque suos ægros in corde dolores,
Non alius; tacitæ nec novit gaudia mentis.
- 11 Funditûs æqua solo sternentur tecta malorum;
Sed stabilita forent tentoria læta piorum.
- 12 Est via nonnullis quæ recta videtur, & æqua;
Exitus at ducit tenebrôsæ ad limina mortis.
- 13 Dulcia sollicitâ miscentur gaudia curâ;
Et risum sequitur rodens præcordia luctus.
- 14 Impius ut meruit dignas pro crimine pœnas
Accipiet; pius at justâ mercede fruetur.
- 15 Credulus inspiens est, & temerarius audet;
Sed prudens animo ræponderat, atque revolvit.
- 16 Præsentit prudens venientia fata, fugitque;
In mala præcipitat verò se stultus, & excors,

- 17 Despitit irarum subito qui fluctuat æstu ;
 Ac odio est justis quisquis meditatur iniqua.
 18 Stulticiam stulti veluti patrimonia servant ;
 Prudentem verò Sapientia laude coronat.
 19 ~~Se coram~~ Justis curvat gens impia supplex.
 20 Spernitur à socio duris in rebus egenus ;
 Divitibus verò multi numerantur amici.
 21 Egregiè peccat socium qui temnit egenum ;
 Faustus at est illum qui rebus curat in arctis.
 22 Fallitur infidè fraudem qui pectore versat ;
 Sed justos pax, & clementia sua manebunt.
 23 Utilitas fidum comitatur grata laborem ;
 Sed comes infœlix est futilitatis egestas.
 24 Divitiæ sunt prudenti tutela, decusque ;
 At frustra dantur stulto qui nesciat uti.
 25 Testis veridicus de fato liberat acri ;
 Infonem verò perdit mendacia fundens.
 26 Qui dominum metuunt, his est fidissima cassis,
 Ac horum natis arx, araque fida salutis.
 27 Vitalis fons est Domini reverentia, cujus
 Auspiciis fugias tremebundæ retia mortis.
 28 In populis multis est magnificentia regum ;
 At cadit infœlix princeps pereuntibus illis.
 29 Prudens est tumidos animi qui comprimit æstus ;
 At stultus, bili quisquis dat fræna calenti.
 30 Corpora sana facit mens sana ; at livor edaci
 Dente terit, cunctos & corporis inficit artus.
 31 Ille Deum temnit, miseros qui torquet egenos ;
 Sed numen quisquis metuit, miseretur eorum.
 32 Impia turba virum suâ in impietate peribit ;
 Sed spes certa piis ipso est in limine mortis.
 33 Vir prudens in corde tenet commissa fideli ;
 At stultus blaterat quodcunque in pectore versat.
 34 Justitia, & veneranda fides sunt gloria gentis ;
 Impietas autem in populos opprobria spargit.

- 35 Prudentem servum princeps dignatur honore ;
Afficit atque monitis facientem turpia plangit.

C A P. XV.

- 1 **M**itigat accensum lenis responsio pectus ;
Sed dirum accendunt immitia verba furorem.
2 Recta loqui novit sapiens, & tempora fandi ;
Irrita sed vacuo profert è pectore stultus.
3 Omnipotens æquè penetranti lumine pravos
Aspicit, atque bonos ; quem nil latitæve, fugitve.
4 Fida salutiferam producit lingua medelam ;
Sed signum mentis lingua est infida malignæ.
5 Inspiciens fidi spernit mandata parentis ;
Sed sapiens facilem monitis accommodat aurem.
6 Omnimodis impleta bonis sunt tecta piorum :
Sed plena ærumnis domus est infausta malorum.
7 Prudentum è labris manat Sapientia dulcis ;
Stultitiæ verò stultorum labra refundunt.
8 Victima pravorum iusto est exosa *Jebovæ* ;
Annuit at votis fidis, precibusque piorum.
9 Est invisæ Deo sceleratæ semita turbæ ;
Lumine sed placido spectat pia jura colentes.
10 Erranti gravis est correptio fidæ sodali ;
Ac citò perdetur monitis qui denegat aurem.
11 Lumina Tartareas penetrant divina tenebras ;
Ergo perspicuè cordis penetralia lustrant.
12 Ingrata est scurræ reprehensio fida maligno ;
Nec dictis animum prudentum advertet amicis.
13 Cor lætum multum prodest, vultumque serenat ;
Succumbit verò mens ægro victa dolore.
14 Doctrinam sapiens avidè suspirat, & ardet ;
Gratior est autem stupidis inscitia stultis.
15 In luctu miseri, ac ægro mærore senescunt ;

Sed

- Sed lætis semper convivia lauta supersunt.
- 16 Parvula sunt potiora, Dei comitante timore ;
Quàm gazæ magnæ, quæ fraude parantur iniquâ.
- 17 Gratias habentium, tranquillitas in pace diæta ;
Quàm bos pinguis, ubi regnat discordia tetra.
- 18 Excitat immanes lites, qui pronus ad iram est ;
Sed patiens animi, furialia jurgia sedat.
- 19 Dumis, & spinis horrescit curva socordis
Semita ; justorum verò via plana patescit.
- 20 Cor patris natus prudens dulcedine complet ;
At stolidus jussis matris parere recusat.
- 21 Delectat stultos levis insipientia mentis ;
Dirigit at sapiens cauto moderamine gressus.
- 22 Irrita sunt sine consilio, meditamina cordis ;
Illius auspiciis autem benè cuncta geruntur.
- 23 Multum lætificat fidæ responsio linguæ ;
Et multum prodest vox tempestiva loquentis.
- 24 Est via prudentis, vitam quæ tendit ad almam
Alta ; viam ut fugiat nigrum quæ ducit ad orcum.
- 25 Omnipotens tumidi prosterpet recta superbi ;
Clementer verò viduæ firmabit agellum.
- 26 Sunt exosa Deo meditamina gentis iniquæ ;
Sed delectatur votis, precibusque piorum.
- 27 Ipse suos turbat, quem lucri dira cupido
Incitat ; at faustè vivet, qui munera spernit.
- 28 Vir justus placidum responsum reddat, & aptum ;
Sed mala profundit temeraria lingua malorum.
- 29 Est procùl à pravis Dominus ; sed vota piorum
Excipit, & placidas advertit questibus aures.
- 30 Lux oculi, cordi grata est ; et nomen honestum,
Et bona fama virum dulcedine pectora complèt.
- 31 Divinis monitis qui fidas applicat aures,
Inter prudentes non imâ sede locatur.
- 32 Non animæ cura est illi qui spernit honestum
Consilium ; at sapit is monitis qui parat amicis.

- 33 Cognitionis apex Domini reverentia summi ;
Et mens ad summos attollit mitis honores.

C A P. XVI.

- 1 **Q**UÆ versant in mente viri, responsaque linguæ
Omnia proveniunt Domini de munere summi.
2 Judice se prudens, & mundus quisque videtur ;
At Deus illic fibras, & pectoris intima lustrat.
3 In Dominum toto devolvas pectore curas,
Inceptisque tuis finem dabit Ille secundum.
4 Numinis ad magni Deus omnia fecit honorem ;
Immò, licet pravi ad tristissima fata parentur.
5 Inflatos fastu Dominus fastidit, & docet ;
Nec fugient juncti licet arcto foedere, pœnas.
6 Peccati labem clementia, vera fidisque
Diluit, & scelus omne Dei formido repellit.
7 Quando accepta virum Domino sunt facta benignè,
Hostes illorum demulcens, reddit amicos.
8 Parvula sunt meliora, labor quæ donat honestus ;
Quàm rerum magnus qui fraude paratur acervus.
9 Fluctuat, & secum mens anxia multa revolvit ;
Sed Pater Omnipotens vestigia cuncta gubernat.
10 A labris divina fluit sententia regis ;
Nec potis est flecti quò jus pervertat & æquum.
11 Justa bilanx Domino grata est, & pondera justa,
Cujus sunt, trutinâ qui ponderat omnia rectâ.
12 Regibus horrendum est justis scelerata patrare ;
Nam fas, & rectum sunt sustentacula regni.
13 Labra placent regi fida, & mens nescia fuci.
14 Nuncius ut mortis, rex est accensus in iras ;
At sapiens rigidum novit lenire furorem.
15 Candor, & aspectus regalis gratia dulcis,
Sera velut pluvia est in aprici gramine campi.

- 16 O quantum est auro divina scientia puro
Charioꝝ? argento & sapientia clarioꝝ omni?
- 17 Justorum mos est vitiis abstinere sc̃edis;
Ille animam servat, benè qui vestigia curat.
- 18 Præcedit tristem damnosa superbia lapsum,
Et fastum invisum sequitur pede pœna citato.
- 19 Gratioꝝ est humilis quamvis sit rebus egenus;
Quàm fastu elatus spolia inter læta triumphans.
- 20 Commoda multa feret qui res prudenti ministrat
Pectore, & in Dominum fœlix quicunq; recumbit:
- 21 Qui prudens animi est, sapientis nomen habebit,
Et multum confert facundæ gratia linguæ.
- 22 Doctrina est vitæ fœdalis, dulcis habenti;
Sed stultus vacuo profert è pectore stulta.
- 23 Index est animi prudentis sermo disertus;
Dèque suis prodit veneranda scientia labris.
- 24 Verba benigna virum, ceu dulcia mella palato
Delectant animum, relevant & corporis artus.
- 25 Est via quæ recti mentito nomine fallit,
Ast in fine viros tenebrosum ducit ad orcum.
- 26 Quilibet assiduos pro se perferre labores
Non renuit, cum dura famēs hoc poscit ab illo.
- 27 Impius exitum verbis accersit acerbis,
Effodit & fossam, ac ardentes suscitât ignes.
- 28 Seminat immanes linguæ petulantia lites;
Atque susurro levis fidos sejungit amicos.
- 29 Impius infido vicinum à tramite palpo
Alliciens, illi fallacia retia tendit:
- 30 Fraus in corde nefasque latet, dum nictat ocellis,
Turpiâque è falsis fundit convitia labris.
- 31 Exornât canos veluti diadema capillos,
Quando justitia est adjuncta senilibus annis.
- 32 Est melior mitis, valido quàm robore præstans;
Fortior & qui se, quàm qui fortissima vincit
- 33 Mænia. Sors jacta in gremio est, sed dirigit illam
Ut sibimet visum est rerum Deus arbiter æquus.

C A P XVII.

- 1 **C** Ratiō est panis fixis comitante quiete
 Micra, quā lites inter convivia lauta.
- 2 Nato degeneri servus dominabitur æquus,
 Et prudens, capiētque inter patrimonia partem.
- 3 Ignibus argentum veluti spectatur, & aurum ;
 Sic probat omnipotens renes, & corda virorum.
- 4 Impius attentas adhibet mendacibus aures ;
 Et mendax duplici se adjungit corde dolosis.
- 5 Ille Deum temnit, miserum qui ridet egenum ;
 Et damno alterius qui gaudet, damna subibit.
- 6 Gloria prima senum multo numerare nepotes ;
 Natorum verò sunt gloria prima, parentes.
- 7 Non quadrat stultis doctæ facundia linguæ ;
 Nedum principibus mendacia turpia iustis.
- 8 Est ut gemma nitens, pretiosum munus habenti,
 Attractūque suo secum trahit omne potenti.
- 9 Nutrit amicitiam, culpam qui celat amici ;
 Sed quisquis retegīt, veros sejungit amicos.
- 10 Prudenti utilior correpto fida sodali ;
 Quā centum in dorso vesani verbera stulti.
- 11 Impius exitium scelerato pectore versat :
 Ergo urgebit eum pede pressō nuncius atrox.
- 12 Ur̃sa viro occurrat potiùs viduata catellis ;
 Quā stultus, quum stultitiæ dimittit habenas.
- 13 Compensat quicumque bonis mala mente nefandā,
 Séque domūque suam lugubria fata sequentur.
- 14 Ut cū magna fluunt abruptis flumina ripis,
 Murmure grandifono cohiberi nescia, litis
 Principium ; primos ergo compesce furores.
- 15 Quisquis blandiloquis verbis laudabit iniquos,
 Damnabitque pios, Deus hos fastidit utrosque.
- 16 Cur datur insipidis occasio recta sciendi ;
 Illis quandoquidem veneranda scientia sordet ?

- 17 Tanquam frater, amat verax & fidus amicus ;
Rebus & in duris manet immutabilis idem.
- 18 Insipiens junctâ nectit temeraria dextrâ
Vincula pro quovis obses dum spondet amico.
- 19 Desipit egregiè, qui laxat fræna furori ;
Et cladem accersit, fastu quicunque tumescit.
- 20 Nullum percipiet fructum qui corde protervo est ;
Et cadet in laqueum præceps cui lingua maligna.
- 21 Qui stultum generat, mœrorem gignit acerbum,
Nec scit lætitiâ genitor cui filius excors.
- 22 Cor lætum relevat corpus, medicaminis instar ;
At dolor ossa ferus siccât, præcordia rodens.
- 23 Corruptus Jûdex scelerati muneris ergo
Accepti tacitè, subvertit jura, fidemque.
- 24 Obvia sunt Sophiæ prudenti munera pulchræ ;
Sed vaga per terram discurrunt lumina stulti.
- 25 Filius insipiens patri fert mille dolores ;
Et matris curis animum mordacibus urit.
- 26 Non fas est punire bonos, & plectere reges,
Cum sanctè in populos leges, & jura ministrant.
- 27 Prudens est patiens ; non verba superflua fundit ;
Ac habet incoctum generoso pectus honesto.
- 28 Cum tacet insipiens, sapiens plerumque putatur ;
Et prudens, rectè qui scit frænare loquelam.

C A P. XIII.

- 1 **Q**uisquis dilectæ Sophiæ suspirat amore,
Solut agit vitam à turbâ sejunctus inani.
- 2 Non placet insipido veneranda scientia stulto ;
Gratior est illi levis insipientia mentis.
- 3 Cum sceleratus adest, pudor, ac infamia turpis
Hunc sequitur, pressoque legit vestigia passu.
- 4 Prudentum manant ex ore ut lympa profunda,
Verba

- Verba disertâ, vel ut liquidis è fontibus amnes.
 5 Non decet, aut fas est scelerati muneris ergo
 Parcere corruptè cuiquam, sub imagine juris.
 6 Lites accendunt stultorum labra cruentas,
 Verberaque accersunt sua verba minacia dorso.
 7 Exitium struit ipse suo sibi stultus ab ore;
 Et pedibus propriis laqueos, & retia texit.
 8 Qualia quæ penetrant præcordia vulnera ferri;
 Talia sunt stulti temeraria verba loquacis.
 9 Qui piger in lecto stertit, renuîtque labori,
 Est decoctori frater germanus inertis.
 10 Ara piis Deus est, ac arx invicta salutis,
 Præsidiumque illis qui sacrum nomen adorant.
 11 Dives munitâ positum se credit in urbe,
 Arce vel excelsâ, & rebus confidit opimis.
 12 Invisus fastus cladem præcedit acerbam;
 Mens humilis verò fasces, titulôsq; decoros.
 13 Re non auditâ, si quis respondeat, illud
 Stultitiæ signum est, nigro carbone notandum.
 14 Spiritus, externos potis est perferre dolores;
 Sed quis ferre valet percussæ vulnera mentis?
 15 Doctrinam cautâ prudens indagine quærit,
 Auribus & Sophiæ præcepta fidelibus haurit.
 16 Dona viam invenient; aditum dat Regibus aurum;
 17 Qui primò causam dicit, vir justus habetur;
 Altero at audito, melior sententia lata est.
 18 Inter magnates dubii discriminis ansam
 Calculus injectus consensu tollit in urnam.
 19 Accensus frater minùs expugnabilis urbe est;
 Barbara sunt inter binos civilia fratres
 Bella, velut turris vectes seu ferrea claustra.
 20 Prudens laborum fructu vescetur amœno.
 21 Mors & vita penes linguam sunt; ergo salutem
 Quisquis amat propriam, cautè custodiat illam.
 22 Uxorem quisquis reperit virtute decoram,
 Invenit ille bonum divini pignus amoris.

- 23 Pauper suppliciter petit, & dat mollia verba ;
Acrius at dictis dives respondet amaris.
- 24 Si tibi sit fidus, multumque probatus Amicus,
In pretio tibi sit, placideque utaris oportet :
Hæret Amicus enim vel Fratre propinquior ipso.

C A P XIX.

- I**nteger, & purus, quamvis sit rebus egenus;
Præstat statologo vano, fastuque tumenti.
- 2 Infelix Sophiæ cui mens est luminis experts,
Quique gerit nimium res precipitanter, oberrat.
- 3 Tramite de recto ducit caligo futuri,
Et facit ut contra cælum convitia fundat.
- 4 Divitiis multi facile acquiruntur amici ;
Pauper at à veteri est sejunctus saepe sodali.
- 5 Falsiloquus testis meritis pro crimine pœnas
Non fugiet, nec erit mendax sceleratus inultus.
- 6 Multi candorem Regis venantur, & ardent ;
Muneribusque virum captantur corda benignis.
- 7 Fratribus à propriis miser est exosus egenus ;
Et procùl auferunt duris in rebus amici ;
Supplicibusque suas occludunt questibus aures.
- 8 Quisquis divinæ Sophiæ suspirat amore,
Diligit hic vitam, & bona non numeranda capeffit.
- 9 Horrida falsiloquus fundens perjuriam testis,
Et quisquis profert mendacia fœda peribit.
- 10 Non decet insipidum blanda, & malefana voluptas ;
Quò minùs ergo suis reges servire ministris ?
- 11 Vir prudens cohibet furibundi pectoris æstus ;
Et decus est illi peccantum ignoscere culpæ.
- 12 Ut leo terribilis rugiens, ita Principis ira est :
At sua ceteros æst super herbam gratia dulcis.
- 13 Filius insipiens luctus est causa parenti ;
Utque graves pluviae sunt aspera jurgia sponsæ.
- 14 Ampia suis iniquunt natis patrimonia patres ; Sed

- Sed datur à Domino prudenti pectore conjux.
 15 Injicit in somnum segnis torpedo profundum ;
 Et premet ægra fames renuentem ferre labores.
 16 Salvus erit quicumque colit præcepta Jehovah ;
 At quisquis renuit jussis parere, peribit.
 17 Qui dat pauperibus, Domino largitur, & Ille
 Credita munificè multo cum sænore reddet.
 18 In teneris annis, dum spes est, corrige natum ;
 Nec virgam cohibe, flendo licet ille repugnet.
 19 In mala præcipitat se, qui dat fræna furori ;
 Illum si relevas, bilismox acritus uret.
 20 Consiliis adhibe Sophiæ sælicibus aurem ;
 Maturè, seris ut sis instructus in annis.
 21 Mens hominum studiis variis agitur inanis ;
 Sed Domini edictum manet inviolabile sacrum.
 22 Si desint vires, non est renuenda voluntas ;
 Est etiam melior mendaci divite, pauper.
 23 Ad vitam prædest magni formido Jehovah ;
 Qui timet Hunc rebus sempèr saturabitur amplis.
 24 In gremio segnis palmas occultat inertes ;
 Præ torpore gravi piget ori adducere dextram.
 25 Corripe ridentem Sophiam, & resipiscet ineptus ;
 Prudentem reprehende, & doctior ilicò fiet.
 26 Prodigus infami perdens patrimonia luxu,
 Ac abigens matrem, nigro carbone notetur.
 27 Nè falsis adhibe fili, rumoribus aures,
 Quæ te detraherent Sophiæ de tramite recto.
 28 Jus sacrum & leges irridet testis iniquus ;
 Et genus omne mali gens impia fundit ab ore.
 29 Fata cruenta manent temnentes numinis iras,
 Verberaque insipidis sunt præmia debita stultis.

C A P. XX.

- 1 **E**BRIUS insanit Baccho dum fræna relaxat ;
Illecebris ejus, quæ quis captatur, aberrat.
- 2 Principis ira terox rugientis more leonis
Territat ; ille sibi nocet, Hunc quicumque laceffit.
- 3 Litibus abstinuisse, viris non infima laus est ;
Rebus at alterius se immiscet stultus, & amens.
- 4 Non colet arva piger, brumæ præ frigore diro ;
Ergo in messe petet frustra per compita victum.
- 5 Consilium lymphæ par est in corde profundæ ;
Sed sapiens illud faciliè depromere novit.
- 6 Plus justo sua quisque solet benefacta sonare ;
Sed quisnam fidum poterit reperire sodalem ?
- 7 Ter felix vitæ qui purus & integer extat ;
Et nati natorum, & qui nascentur ab illis.
- 8 Rex justus folio residens sublimis in alto,
Omne malum faciliè vultu, nutûque repellit.
- 9 Dicere quis poterit, non est violabile pectus ;
Nedum peccavi ; vitam sine labe peregi ?
- 10 Mensuræ falsæ fallaces atque balances
Sunt odio pariter Domino, qui diligit æquum.
- 11 A factis puerum faciliè dignoscere possis,
Utrùm recta sapit, num vera, & justa capeffit.
- 12 Lucem oculis, ac aure sonos admittere fecit
Omnipotens hominem, qui numine cuncta creavit.
- 13 Excute desidiam, nè te premat acris egestas ;
Evigila, & rebus lætis satiaberis amplè.
- 14 Vilis ait, vilis merx est hæc, emptor ; at illâ
Acceptâ, lætâ discedens voce triumphat.
- 15 In pretio est aurum, gemmæque in honore rubentes ;
Sed longè cunctas superat prudentia gemmas.
- 16 Vestem pro externo qui spondet, defer ab illo ;
Et pignus, si quis pro alienâ spondeat, aufer.
- 17 Dulcis in ore cibus primò est, qui fraude paratur ;

Seq

- Sed pòst, infestâ dentes urgebit arenâ.
- 18 Consiliis stabilita bonis benè cuncta geruntur ;
Ergo inconsultò nè martia castra sequaris.
- 19 Garrulus infidus reticenda, arcanâque prodit ;
Ergo nè socieris iis qui multa loquuntur.
- 20 Qui patri, matrîve suæ maledixerit almæ ;
Ejus in æternam claudentur lumina noctem.
- 21 Si quis res properè sceleratâ fraude parârit,
De malè quæsitis suus haud lætabitur hæres.
- 22 Nè mala compenses cuicumque ; sed fronte serenâ
Fide Deo, qui te rebus servabit in arctis.
- 23 Sunt exesa Deo fallacia pondera justo ;
Est & falsa bilanx Illi reprobata dolosa.
- 24 Omnipotens hominum vestigia cuncta gubernat ;
Quis potis est ergo proprios dignoscere calles ?
- 25 Incidet in laqueum, quisquis temeraria linguâ
Vota facit ; tum si fas sit violare, requirit.
- 26 Rex prudens rabidæ citò dissipat agmina turbæ,
Atque rotâ duos urget, plectitque rebelles.
- 27 Spiritus humanus fax est præclara Jehovah,
Intima qui taciti lustrat penetralia cordis.
- 28 Sancta fides regem, & facilis clementia servant ;
Est & regalis solii clementia custos.
- 29 Gloria fit juvenum præstanti in corpore robur ;
Atque senum, canî, niveique in vertice crines.
- 30 Vibices quandoque viris, & verbera profunt,
Quæ mala propellunt, ac intima viscera sanant:

C A P. XXI.

- 1 **O**mnipotens regum moderatur corda potentum,
Arbitriôque suo flectit, ceu flumen aquarum.
- 2 Cuique viro sua recta via est ; sed conditor orbis
Omnipotens taciti pensat penetralia cordis.

- 3 Non bove mactato dominus, nec thure litatur ;
Gratius est Illi jus, fāsque è pectore fido.
- 4 Grande supercilium, tumidóque in pectore fastus
Peccatum est, reprobanda etiam cultura malorum.
- 5 Impiger affidnâ eurâ, fit rebus abundans ;
Sed comes infausta est nimium properantis egestas.
- 6 Linguâ mendaci gazas qui colligit amplas,
Instabiles deperdet opes, ceu flamine venti
Jactatas, tristémque feret subitámque ruinam.
- 7 Impia sacrilegam perdet violentia turbam,
Quæ sacras temnit leges, & jura colenda.
- 8 Semita pravorum curva, et succincta tenebris ;
Sed via justorum recta est, & nescia fraudis.
- 9 Præstat in angello celli residere cubic'li ;
Quàm lautas habitare domos ubi jurgia regnant.
- 10 Impius infido scelus omne in pectore versat ;
Inque suis socius non est acceptus ocellis.
- 11 Cum derisores pœnis plectantur, ab illis
Ediscet fatuus, sapiénsque instructor ibit.
- 12 Prudens perpendit gressus, vitâtque malorum ;
At Deus impietate suâ subvertet iniquos.
- 13 Qui non exaudit vocem clamantis egeni,
Ille preces frustra vacuas effunder in auras.
- 14 Dona occulta solent iram lenire ferocem.
- 15 Justitia, & pietas ~~est~~ acceptissima justis ;
Sed scelerum autores presso pede pœna sequetur.
- 16 Qui Sophiæ recto de tramite devius errat,
Inter defunctos tacitis numeretur in umbris.
- 17 Pauper erit quisquis luxum sectatur inertem,
Quisque voluptati, nimioque indulget Iaccho.
- 18 Pro justis pretium solvent, mulctámque nefandi.
- 19 Desertos habitare locos, tacitosque recessus
Præstat;quàm cum rixosâ, & muliere furenti.
- 20 Prudentum ~~in~~ tectis aurum est, oleúmque repertum;
Verùm hæc in luxu insipiens absomit inert.
- 21 Qui pia jura colit clemens, & conscius æqui,

- Vitam, justitiam, clarosque acquireret honores.
 22 Eloquio prudens evertit celsa potentum
 Mœnia, & ingenio fundit, non robore, vires.
 23 Vitam custodit, rectè qui comprimit æstus
 Pætoris, & linguæ cautè moderatur habenas.
 24 Derisor tumidus, bili qui fræna remittit
 Ille vocandus erit, turbæque exosus ab omni.
 25 Torquetur segnis studio confectus inani
 Continuò, quoniam renuit perferre labores :
 26 Carpitur ardenti, vanæque cupidine nummi ;
 Sed justus palmâ patulâ largitur egenti.
 27 Fastidita Deo est scelerati victima turpis ;
 Quantò plus quando libatur mente nefandâ.
 28 Testis falsiloquus fato perdetur acerbo ;
 Sed vir recta sciens audactè vera loquetur.
 29 Impius in vitium positâ formidine fertur ;
 At justus gressus in recto tramite figit.
 30 Nil contra Dominum vis, aut solertia prodest.
 31 Est armatus equus, martisque ad prælia promptus ;
 A Domino, sed certa salus, qui præsidet armis.

C A P. XXII.

- 1 **F**ama bona est opibus multis optatior una,
 Gratiæque argento, fulvæque valentior auro,
 2 Occurrunt unâ locuples, & pauper ; eadem
 Committit illâ Deus hos effinxit utrosque.
 3 Prudens præsentit ventura peric'la, fugitque ;
 Sed sese in mala præcipitant rationis egentes.
 4 Mansuetos, humilesque viros, dominumque timentes
 Accomitantur opes, & honos, & vita beata.
 5 Spinis, & laqueis est circumsepta protervi
 Semita ; sed sapiens minimè captatur ab illis.
 6 In teneris annis præceptis imbue fidis

- Mentem, quæ non delebit longæva senectus.
- 7 Imperat & faciliè dominatur dives egenti ;
Est & credenti servus, cui credita res est.
- 8 Nequitiam quicumque ferit, seu pectore versat,
Semina dat vacuis nil proficientia ventis ;
Et cadet in laqueis propriis captatus iniquus.
- 9 Munificæ quicumque manu largitur egenis,
Faustus erit ; namque ipse Deus benefacta rependet.
- 10 Si derisorem ejicias lis dira quiescet,
Jurgiæque & rabida maledicta opprobria linguæ.
- 11 Qui nudum fido profert è pectore verum,
Hujus erit regi gratissima gratia linguæ.
- 12 Omnipotens justos vultûs candore benigno
Aspicit; at perdit quotquot meditantur iniqua.
- 13 Segnis ait, favum per compita cernoleonem ;
Ire foras timeo, nè me terat unguibus uncis.
- 14 Sunt instar fossæ meretricis labra, profunda ;
Quem Deus ⁱⁿodit, præceptis impinget in illam.
- 15 Infusa stultitia est levibus puerilibus annis ;
Sed propellet eam fida correctio virgæ.
- 16 Qui miseros ut sit dives, prædatur egenos,
Et qui divitibus dat, utrosque invadet egestas.
- 17 Prudentum dictis adverte fideliter aures ;
Ac animum attentum nostris adhibeto loquelis.
- 18 Nam jucunda forent fido si pectore serves,
Atque colas, rectæque tuis accommoda labris.
- 19 En tibi nunc fidè mysteria sacra reclusi,
Ut tua sit fixa in domino fiducia tota.
- 20 Optima nonne tibi, & vitæ ⁱⁿstructio scripti
Præcepta, & consulta dedi de more parentis.
- 21 Ut patrefacta tuæ sint sacra oracula menti,
Et bene cognoscas aliis & vera referre,
Et dare responsum fidum, & quærentibus apum.
- 22 Nè miseros duris spoliato in rebus egenos,
Opprime nec quenquam sub imagine legis, & æqui.
- 23 Nam Deus omnipotens causam deprendet egeni,

- Et miserè perdat spoliantes hosce cruentos.
- 24 Irato temet socio conjungere noli,
Nec versare viris bili qui fræna relaxant:
- 25 Ne capiaris ab his, aut inficiaris eundo
Tramite in obliquo, pedibus neu retia tendas.
- 26 Cujusvis temerè nunquam sis obses amici:
- 27 Nè si nil aliud superest quod reddere possis,
Creditor abripiat tua mollia strata cruentus.
- 28 Nè saxa amoveas antiquo limite terræ,
Quæ quondam patres curâ posuere fideli.
- 29 Impigra sedulitas, studiûmque in rebus agendis,
Attollent homines summa ad fastigia rerum.

C A P. XXIII.

- 1 **I**Nter magnates epulis accumbere lautis
Quando vocatus eris, quæ sint ibi fercula penſes:
- 2 Admoveâſque tuum cultellum ad guttur acutum,
Si te sollicitet sitis, aut gravis ardor edendi:
- 3 Abstineas, nec sis epularum captus amore;
Splendida nam specie fallunt convivia falsâ.
- 4 Quærendis opibus noli macerare teipsum,
Judiciôque tuo nimium confidere noli.
- 5 Quid gazis inhias quærendis, præpete pennâ.
Quæ citò diffugiunt aquilæ instar celsa petentis?
- 6 Nè comedas, cupiâſve dapes fallacis avari;
Nam vapido astutam servat sub pectore vulpem:
- 7 Dulce loquens, ait ille, mihi gratissimus hospes
~~ipse, ut nunc;~~ lauto mensa est instructa paratu:
Te cibus exaturet, fœcundâque pocula Bacchi.
- 8 Nausea sed posthâc, la dulcia fercula fient;
Ore tuo revomes; sua verbâque blanda peribunt.
- 9 Auribus in stulti nimium profundere verba
Non decet; ille etenim spernet quæcunque loquæris.

- 10 Quod posuere patres terræ pro limite, saxum
Nè tollas; orbi nève ingrediaris agellum.
- 11 Nam Pater æthereus causam defendet egeni,
Et patronus erit pupillis rebus in arctis.
- 12 Cor studiûmque tuum doctrinæ, & rebus honestis;
Ac aures Sophiæ monitis adhibeto fideles.
- 13 Corrige prudenter, charo nè parcito nato;
Nè perdat, eum castiga more paterno:
- 14 Illum verberibus vinctes, virgâque fideli,
Eripiésque animam rigidi de saucibus orci.
- 15 Mi fili, Sophiam fidâ se mente recondas,
Hoc mihi complebit mirâ dulcedine mentem:
- 16 Immò meum læto resonabit gaudia plausu
Pectus, recta tuis ob verba effusa labellis.
- 17 Nè scelerum inideas autores mentis egenos;
Sed magnum metuas sincero corde Jehovah.
- 18 Namque in fine tibi dabitur certissima merces;
Et votis maior, Mi fili, vocibus aures;
- 19 Inclinato meis, & cautè dirige gressus.
- 20 Effuge quos nimio juvat indulgere Lyæo;
Quis est in solo vivendi cura palato.
- 21 Pauper enim fiet luxu, vinoque sopitus,
Induet & vestes laceras dormitor ineptus.
- 22 Audi sermones genitoris nate, fidelis,
Respue nec voces falsas genetricis anilis.
- 23 Acquiras verum, pretio pretiosius omni,
Nunquam dimittas illud, Sophiamque sororem.
- 24 Afficient patris justî dulcedine mentem
Gaudia quod genuit prudenti pectore natum.
- 25 Et Pater, & quæ te peperit fidissima mater
Ambo lætifico referent sua gaudia plausu.
- 26 Cor mihi da, vocésque meas dimittito in aures,
Nate, nec à nostro deflectât tramite gressus.
- 27 Arctus enim puteus pellex, & fossa profunda est.
- 28 Clâm fluit insidias ut amantes capret inertes
Subdola prædatrix, multos seducit ineptos.

- 29 Ecquis habet luctus, ægróſque in corde dolores ?
 Quis lites, rixásque graves ? quis vulnera grátis ?
 Ecquis purpureum præfert in fronte ruborem ?
- 30 Qui vino indulget dulci, noctésque Lyæo
 Conterit in mixto ; cui mens in pocula merſa eſt.
- 31 Nè te decipiat vini dulcedo, rebórque,
 Cùm blandum emittat vitreo craterẽ colorem ;
- 32 Nam poſt infidi mordebit more colubri,
 Punget ut aſpis, & eſt illi lethale venenum.
- 33 Tum tua veſanis uret præcordia flammis
 Cæcus amor ; turpi captus meretricis amore
 Mentis inops, linguâ perversa, & fœda loquëris :
- 34 Téque peric'la prement ex omni parte tremenda,
 Tanquam qui tumidis jactatur ab æquoris undis ;
 Aut ut qui celfi pendet de vertice mali :
- 35 Tum dices, quamvis telis percuffus acerta
 Obſtupui, & nullos perſenſi mente dolores ;
 Quando expergifcar, repetam ſolennia Bacchi.

C A P. XXIV.

- 1 **S**I ſclerum auctores rebus lætentur opimis,
 Abſit livor ; iis nè te conjunge ſodalem.
- 2 Nam diram infido meditantur pectore cædem ;
 Horrida veſanis effundunt verba labellis.
- 3 Ædificat pulchri ſapientia mænia tecti,
 Auspiciſque ſuis firmis ſtat ſulta columnis.
- 4 Conſiliis ſque ſuis, congeſtis rebus abundè
 Omnimodis impleta ſibi penetralia turgent.
- 5 Vir ſapiens, idem pollenti robore præſtat,
 Ac auget inſcriptum prudenti pectore vires.
- 6 Non ſine conſilio temerè ſunt bella gerenda ;
 Námque in conſiliis multis tutela ſalúsque.
- 7 Non poterit ſtultus Sophiam contingere celfam,
- Ergo

- Ergo in conventu stat tanquam vocis inanis.
- 8 Quisquis in infido meditatur corde nefanda,
Ille nec immeritò scelerati nomen habebit.
- 9 Impia sunt mentis meditamina quæque nefanda,
Improbis & cunctis odio est irrisor ineptus.
- 10 Si tibi difficili fiducia desit in horâ,
- 11 Debilis es : Si non oppressis vincula solvas,
Eripiâsque illos mortis de faucibus atra:
- 12 Si dicas, non hæc novi; non auribus hausi;
Annon omnipotens qui pectoris intima lustrat,
Cernit ? nōne tuus custos, hæc mente revolvit ?
Nōne suis reddet cunctis æqualia factis ?
- 13 Mi fili, comedas mel gratum, & dulce, favumque:
- 14 Sic inventa foret menti sapientia dulcis,
Amplâque sat merces, votis & major avaris.
- 15 Improbe, quid iusti vanis evertere technis
Tecta petis ? placidâ me cupis turbare quietem ?
- 16 Têrque quaterque cadit iustus, narsusque resurgit :
At nequam miserè fato extinguetur acerbo.
- 17 Hoste cadente tuo, nè latos indue vultus;
Pone supercilium, tumidumque è pectore fastum.
- 18 Nè Deus hæc cemens, justâ inflammatus ab irâ,
In te divertat furibundi numinis iras.
- 19 Si cernas latis florentes rebus iniquos,
Nè tua sollicitis agites præcordia curis
Tisiphone, cæcis stimuleve insana colabris.
- 20 Nam vice mercedis, tristis manet exirus illos :
Illorum tenebris fax extinguetur in atris.
- 21 Mi fili, venerare Deum, regemque verere :
Nec socieris iis, quibus est mutabile pectus,
- 22 Instabilisque fides regi; pede namque citato
Attingent duros immixta fata rebelles,
Et quotquot temunt accensi numinis iras.
- 23 Prudentia refert, quando sub iudice lis est,
Muneribus minimè flecti; sed pauperis æque,
Divitis ac causam fidâ perpendere lance.

- 24 Quisquis blandiloquus sceleratum dixerit æquum
Et justum, turbâ fiet maledictus ab omni.
- 25 Sed mala patrantes quisquis reprehendit iniquos,
Ille sibi in populos laudémque decúsque parabit.
- 26 Responsum placidum rectè qui reddit, & aptè,
Gratus erit cunctis, & conciliabit amorem.
- 27 Nè priùs incipias fundamina ponere tecti,
Quàm ligna, & lapides, ac omnia ritè parâris.
- 28 Testis perjurus scelerati muneris ergo
Nè sis; nec quenquam malefidis decipe verbis.
- 29 Nè dicas, illi pro factis tale rependam,
Quale mihi fecit; pœnas pro munere reddam.
- 30 Nuper ut incultum transivi desidis hortum,
Et per vineta ignavi rationis egentis,
- 31 Urticis passim, & sylvestribus horrida dumis
Inveni, in terram subversa que mœnia vidi:
- 32 Hæc animo volvens, didici, Sophiámque recepi.
- 33 Stertis adhuc (dixi,) juvat indulgere sopori
Te curis vacuò, & distendere membra cubili
In molli, & manibus dormire in veste plicatis.
- 34 Ergo improvîso, tanquam per strata viator,
Aut grassator atrox armis instructus, euntem
Insequitur; te dura Fames, & turpis egestas
Urgebunt, pressoque legêt vestigia passu.

C A P. XXV.

- 1 **H**Æc etiam Solomonis erant proverbia regis;
Jussis scripta Piis *Hexekia*, regia sceptrâ
Judæ quæ tenuit, sacris mandata tabellis.
- 2 Gloria magna Dei, est cœli mysteria sacra
Condere; sed regis, causas exquirere rerum.
- 3 Cœli mensuram celsi, terræve profundæ
Quis valet, aut regum scrutari corda potentium?

- 4 Argentum motâ si face probetur in igne,
Ex hoc arte fabri splendentia vascula fient;
- 5 Sique à conspectu regis truantur iniqui,
Justitiâ solium stabilitum immobile stabit.
- 6 Coram principibus nolito efferre te ipsum,
Nec cupias procerum subsellia clara potentum.
- 7 Præstat enim multò quòd quis tibi dicat, amice,
Huc ades! ascendas : quàm deturbarier ima
In loca depulsû, rege aspiciente pudorem.
- 8 Intentare foro noli discrimina litis,
Nè te poeniteat posthàc cùm damna subibis,
Forfan & à socio turpem patièrè repulsam.
- 9 Cum socio solo si lis oriatur, amicè
Jus age : nolito arcanum committere cuiquam.
- 10 Nè te stultitiæ insimulet qui tale loquentem
Audiat, unde tuum non sit debile crimen.
- 11 Qualia in argenteis sunt aurea poma tabellis;
Talia sint verba opportuna sodalis.
- 12 Quale monile nitens auro tèr in igne recocto;
Talis prudenti sapiens reprehensor in aure.
- 13 Quale gelu niveum quo tempore sirius æstu
Urit agros; talis fidus mittentibus illum
Nuncius; ille animum domini dulcedine mulcat.
- 14 Donis mentitis fastu quicunque tumescit,
Nubibus est vacuis, levibusve simillimus auris.
- 15 Lenis magnanimum flectit tolerantia regem,
Durâque mansuerus demulcet pectora sermo.
- 16 Dulcia prudenti moderamine mella capesse;
Nè nimis impletus pariat fastidia venter.
- 17 Nè nimitim repetas vicini limina tecti;
Nè in sis aditu crebro gravis atque molestus.
- 18 Horrida falsiloquus fundens perjuriam testis,
Malleus est durus, gladiusque, & acuta sagitta.
- 19 Spes ea in infidum quæ durâ in sorte recumbit,
Luxatôque pedi, fractôque simillima denti est.
- 20 Qualis qui vestem brumali tempore duro.

- Aufert, aut mistum nitro confundit acetum,
Talis qui tristi modulatur cantica menti.
- 21 Hostis si esuriat, panem ; potúmque ministra,
22 Si sitiát : prunas hinc accumulabis amicè
Illius in caput, & Dominus tua dona rependet.
- 23 Ut Boreas siccus nubes, imbrésque repellit ;
Sic asper vultus, diræ convitia linguæ.
- 24 Præstat in angello celsi recubare cubic'li ;
Quàm lautis inter muliebria jurgia tectis.
- 25 Qualis ubi fitis ægra premit, fons dulcis aquarum ;
Talia de terrâ sunt nuncia grata remotâ.
- 26 Vir Justus coram scelerato poplite turpè,
Turbidus ut fons est, seu densa paludibus unda.
- 27 Sicut mel nimium multis solet esse nocivum ;
Noxia sic proprio laus est, & turpis ab ore.
- 28 Qui proprii nescit moderari pectoris æstus,
Urbi vastatæ par est, cui mœnia desunt.

C A P. XXVI.

- 1 **N**IX æstiva velut, pluvixque in messe fre-
quentes,
Haud benè conveniunt ; ita nec præconia, stulto.
- 2 Sicut hirundo levis fugiendo, aut ales eundo,
Præterit ; & transit maledictio vana malorum.
- 3 Sicut equo flagrum ; frænum sen quadrat asello ;
Sic benè conveniunt stultorum verbera dorsis.
- 4 Respondere vetat quandoque occasio stulto ;
Nè tu stultiloqui nomen mereare sodalis.
- 5 Respondere jubet stulto quandoque locúsque,
Horáque ; nè partâ quasi palmâ, voce triumphet.
- 6 Nuncius à stulto claudus vix distat inertì.
- 7 Sicut claudorum non sunt æqualia crura ;
Congrua sic prudens non est sententia stulto.

- 8 Qualis qui fundat lapidem jaculatur in auras ;
Talis qui stupido reddit præconia stulto.
- 9 Qualis spina manum temulenti haud acriter urget :
Afficit haud aliàs prudens sententia stultum.
- 10 Omnipotens rerum Dominus, qui cuncta creavit,
Æqua suis factis stultis, pravisque rependit.
- 11 Ut canis ad vomitum redit, hunc repetitq; frequenter;
Sic repetita placet levis insipientia stulto.
- 12 Qui sibi magniloquus plaudit, sapiensque videtur,
Desipit, & stulto magis insanabilis ille est.
- 13 In vicis ignavus ait, leo torvus oberrat ;
Ire foràs timeo ; cerno per strata leonem.
- 14 Sicut cardinibus porta hinc atque inde movetur ;
Sic piger in lecto recubans se volvit, inersque.
- 15 In gremio palmas occultat segnis inertes ;
Et piget hunc vel ad os iterum diducere dextram.
- 16 Judice se segnis sapientior esse videtur,
Quàm septem rectâ qui se ratione gubernant.
- 17 Litibus alterius temerè qui se ingerit ipsum,
Desipit egregiè, atque canem tenet aure ferocem.
- 18 Qualis mentis egens furibundo percitus œstro,
Qui prunas passim jactat, dirasque sagittas ;
- 19 Talis qui focium recti sub imagine fictâ
Decipit incautum, dicitque, en ! ipse jocabar.
- 20 Ut ligno ablato subito restinguitur ignis ;
Sic lites cessant, ubi garrula lingua quiescit.
- 21 Ut carbo prunis adjectus, & arida ligna,
Ignibus, accendunt flammam; sic jurgia, lites.
- 22 Qualia districti penetrantia vulnera ferri;
Talia pestiferæ fera sunt diæteria linguæ.
- 23 Lingua ardens zelo pietatis, dissona cordi;
Testa velut scoriâ est argenti testa nitenti.
- 24 Dulcia blandiloquis effundit verba labellis
Hostis ; sed fraudes malefido pectore versat.
- 25 Verba licet duplici depromat mollia linguâ,
Nè credas ; nam mille dolos in corde volutat.

- 26 Qui vapido astutam servat sub pectore vulpem,
Trux odiûmque tegit, sua fraus patefiet aperté.
27 Incidet in foveam quam foderat ipse, scelestus,
Et grave quæ volvit saxum, lædetur ab illo.
28 Quos lædit mendax, odiis sectatur acerbis,
Est & palpator blandus teterrima pestis.

C A P. XXVII.

- 1 **C**Ras tibi confisus nimium promittere noli,
Quandoquidem nescis præsens quid proferat
hora.
2 Propria nè jactes; minuit jactantia famam;
Alter te laudet; proprio laus fordet in ore.
3 Est lapidi gravitas, & arenæ pondus, utrisque
Est autem gravior trux indignatio stulti.
4 Crudelis furor est, & formidabilis ira;
Sed quis livorem valeat perferre cruentum?
5 Quæ celat, correptio præstat aperta.
6 Vulnere fida magis verus quæ infligit amicus;
Quàm quæ dat falsus mentito basia vultu.
7 Cum satur est venter, fastidit mella, favumque;
Esuriens autem rarò vulgaria temnit.
8 Qualis avis nido à proprio quæ devia fertur;
Talis qui à patriâ, aut propriâ statione vagatur.
9 Dulcis ut unguenti corda exhilarantur odore;
Sic & consiliis chari fidique fodalis.
10 Nè proprium fidum, nec amicum linque paternum;
Sæpe nec in duris fratris pete limina rebus;
Fidus amicus enim præter præter, fratre remoto.
11 Imbibe, mi fili, Sophiæ documenta verendæ,
Intus ut exultent læto præcordia motu,
Ac adversantum convitia sæva refellam.
12 Prudens præsentit ventura peric'la, fugitque;

Sed

- Sed pœna incautos sequitur rationis egentes.
- 13 ~~Illis~~ in pignus vestem cape, debita si quis
In se aliena trahat blandæ meretricis amore.
- 14 Immodicè quisquis præconia cantat amici,
Manè salutatū veniens, dum voce sonorâ
Blanda refert, diras pro munere ritè capeffet.
- 15 Qualis cū sonitu magno ruit æthere toto
Turbidus imber aquâ, densisque nigerrimus austris;
Talia fœmineæ sunt aspera jurgia linguæ.
- 16 Rixæ intemperiem quisnam compescere novit?
Horrissonum possis citiùs restringere ventum,
Unguentum aut celes dulcem quod spirat odorem.
- 17 Ferrum, acuit ferrum; sic fidus amicus, amicum.
- 18 Qui ficum custodit, edet pro munere fructus;
Et quisquis veneratur herum, potietur honore.
- 19 Ut facies, faciem præfert mediantibus undis;
Sic fidus, fido respondet amicus, amico.
- 20 Ut nunquam implètur barathrum, rigidūque sepulchrum;
Lumina sic hominum nunquam satiantur avara.
- 21 Argentum velut in fornace probatur, & aurum;
Sic sua quemque virum facilè præconia monstrant.
- 22 Pistillo quamvis inter mortaria stultum
Contundas, illum non insipientia linquet.
- 23 Sint tibi lanigeræ pecudes, armentaque curæ.
- 24 Nam neque divitiæ, regum nec sceptrâ potentum
Duratura forent nullâ peritura senectâ.
- 25 Apparet fœnum, florent & gramina campi,
Et virides herbæ, montanæque fraga leguntur.
- 26 Vestimenta dabunt agni quæ frigora pellant,
Barbigerique hirci pretium tibi divitis agri:
- 27 Exaturatus eris caprino lacte recenti,
Quod tibi suppeditet victum, servisque benignè.

C A P. XXVIII.

- 1 **I**Mpius aufugiens trepidat, cùm nemo sequatur;
Audaces autem iusti sunt, more Leonis.
- 2 Ob peccata virum, mutat gens impia reges
Sapè suos; sed cùm prudens molitur habenas
Imperii, populi longævâ pace fruuntur.
- 3 Pauper in angustiis rebus qui torquet egenum,
Est velut exundans flumen quod vastat agellos.
- 4 Qui legem temnunt, sceleratos laudibus ornant;
Ast illis, qui iura colunt divina, repugnant.
- 5 Impia gens cæca est, & sacræ nescia legis;
Sed manifesta Deum metuentibus omnia fiunt.
- 6 Integer est melior quamvis sit rebus egenus;
Quàm qui de rectâ declinat dives amissi.
- 7 Filius est prudens, qui leges, jurâque servat;
Dedecus at patri, sequitur quicumque nepotes.
- 8 Qui congeffit opes injusto foetore, linquet
Illas munifico, benè qui miserescet egentis.
- 9 Qui sacras duro fastidit pectore leges,
Respuet omnipotens illius vota, precésque.
- 10 Qui struit insidias, ut iustum à tramite vertat,
Incidet in laqueos quos struxerat ipse dolosos;
Sed pius illæsus rebus lætabitur amplis.
- 11 Dives opum sibi plaudit ovans, sapiensque videtur,
Judice se; sed eum sapiens indagat egenus.
- 12 Lætantur populi, turbâ exultante piorum;
Sed latitant illi, cùm gens scelerata triumphet.
- 13 Qui peccata tegit, minimè florebit iniquus;
Sed Deus ignoscet clemens delicta fatenti,
Pectore si fido respiscat, & illa relinquat.
- 14 Fœlix qui puro veneratur corde Jehovam;
Sed vir præfractus tristissima fata subibit.
- 15 Ut leo terribilis rugiens, aut horridus ursus
Discursans, sævus rex est qui torquet egenos.

- 16 Rex rationis egens populos onerátque, premitque ;
Munificus verò producet flamina vitæ.
- 17 Humano quisquis maculârit sanguine terram,
Incidet in fossam ; nullo prohibente peribit.
- 18 Salvus erit leges sacras qui jurâque servat ;
Sed nequam infidus fato perdetur acerbo.
- 19 Fidus agri cultor rebus vescetur opimis ;
Sed premet ægra fames vacuos rationes inertes.
- 20 Integer, & iustus rebus latabitur amplis ;
Criminis at non est expers festinus avarus.
- 21 Non fas est cuiquam corruptè parcere fonti ;
Turpia namque virum corrumpunt munera mentes.
- 22 Sordidus alterius rebus macrescit animis,
Nec pensat quòd eum premet ægra, & tristis egestas.
- 23 Gravior est iusti prudens reprehensor in aure ;
Quàm qui blandiloquo demulcet pectora palpo.
- 24 Qui patrem, aut matrem prædatur, postque negabit
Esse scelus, meritò est prædonis nomine dignus.
- 25 Excitat immanes invisa superbia lites ;
Sed scelix cuicumque spei Deus anchora sola est.
- 26 Desipit egregiè propriis qui viribus audax
Nititur ; at prudens erit à discrimine tutus.
- 27 Qui dat pauperibus, nequaquam fiet egenus ;
Sed maledictus erit faciem qui vertit ab illis.
- 28 Occulant sese iusti, cum turba triumphat
Impia ; sed florent, quando perduntur iniqui.

C A P. XXIX.

- 1 **Q**uisquis correptus multum, parere recusat
Mandatis Domini fidis monitoribus asper,
Incidet in subitam nullo remorante ruinam.
- 2 Lætantur populi, iusti cum sceptrâ gubernant;
E contrâ lugent, quando dominantur iniqui.
- 3 Patrem lætificat Sophiam qui diligit almam;
Sed qui versatur scortis, patrimoniz fundit.
- 4 Iustitiâ solium stabili tibicine fultum est;
Sordida sed rectum subvertunt dona, fidemque.
- 5 Blandus adulator socii dum pectus amânis
Demulcet verbis, fallacia retia sternit.
- 6 In laqueum trahit omne nefas; sed conscia recti
Cui mens est, læto testatur gaudia plausu.
- 7 Vir bonus, & iustus causam perpendit egeni;
Impius at minimè curat, nec mente revolvit.
- 8 Insidias urbi damnosa superbia sternit;
Sed rabidas populi lenit sapientia mentes.
- 9 Si quenquam aggreditur ~~sepiens~~ ^{sapiens} rationis egentem,
Seu facilem vultum, sive induat ille severum,
Irrita verba illi nil proficientia perdit.
- 10 Vir sævus iustos odio sectatur acerbo;
At studet illorum clemens iustusque saluti.
- 11 Garrulus insipiens arcana, tacendâque prodit;
Quod venit in patulo fundit temerarius ore;
Sed sapiens fandi, & reticendi tempora novit.
- 12 Si princeps faciles reddat palponibus aures;
Fœda per infectam serpet contagio gentem.
- 13 Occurrunt unâ pauper, divésque superbus;
Omnipotens æquè dedit illis lumen utrisque.
- 14 Principis imperium, soliûmque immobile stabit,
Qui jus, & causam miseri perpendit egeni.
- 15 Prudentem reddit virga, & correptio natum;
Sed monitoris egens puer affert probra parenti.

- 16 Nequities crescit, turbâ crescente malorum ;
Sed iusti illorum cernent miserabile fatum.
- 17 Corripe maturè, charo nè parcito nato,
Ut tibi det requiem, ac infundat gaudia menti.
- 18 Fidus ubi pastor non est, grex devius errat ;
Sed fœlix ~~quis~~ qui divina oracula servat.
- 19 Si servo nil verba valent, ibi verbera profunt,
Qui mutus, Domini mentem cùm noverit, astat.
- 20 Præcipitem verbis vidisti quemque loquacem ;
De stulto citiùs liceat sperare salutem.
- 21 A teneris servum qui molliter educat annis,
In natum posthàc illum mutabit alumnum.
- 22 Excitat imanes lites vir pronus in iras ;
Multa nefanda patrat bili dum fræna remittit.
- 23 Deprimit elatos invisa superbia vultus ;
Sed mens ad summos attollit mitis honores ;
- 24 Qui comes est furis, pœnâ plectetur eâdem ;
Non animam curat propriam, sibi pessimus hostis :
Auribus exhaurit patulis maledicta, silêtuq.
- 25 Implicat in laqueo miseros formido virorum ;
Sed fœlix quicumque Deo confidit in almo.
- 26 Regalem multi cupiunt, inhiântque favorem ;
Sed jus cuique suum reddet Deus arbiter æquus.
- 27 Integer, & iustus penitus fastidit iniquos ;
Impius è contra iustos, & pectore puros.

CAP XXX.

- H**ÆC documenta dedit *Jakides*, fidus *Agurus*,
 Scilicet, *Ucali*, ac *Ithieli* talia dixit:
- 2 Certè ego mentis inops, brutis sum vilior ipsis,
 Affimilandus & his, hominis nec nomine dignus.
 - 3 Inscius atque rudis divinæ *Palladis* artes
 Non didici; *Sophiam* nec sacram mente recepi.
 - 4 Quisnam conscendet celsi fastigia cœli?
 Descendétve iterùm? pugno quis colligit auras;
 Aut maris insanas undas in veste coercet?
 Quis stabilita tenet magnæ fundamina terræ?
 Illius, aut nati nomen quis dicere possit?
 - 5 Omne Dei verbum sacro quod protulit ore
 Purum est; Ille piis arx est, clypeusque salutis:
 - 6 Illius noti quicquam superaddere verbis,
 Nè te corripiat mendacia fœda loquentem.
 - 7 Hæc duo, sancte parens, petii; præcor, annue votis,
 Et concede mihi, dum spiritus hos regit artus.
 - 8 Absint vana procùl mentitaque gaudia mundi;
 Nec res angustas, nec opes largire superbas;
 Sed tantùm victum modicum, ~~modicamque~~ diætam:
 - 9 Nè satur, ipse negem Dominum, dicámque, quis Ille?
 Aut nè cogar inops, scelerato vivere raptò,
 Nève sacrum Domini ~~nomini~~ ~~in meo~~ ~~proptanem~~.
 - 10 Nè incuses ad Herum quovis pro crimine servum,
 In te nè fundat diræ convicia linguæ,
 Nève suæ forsan tua mens sit conscia culpæ.
 - 11 Una virùm gens est quæ diras evomit atras
 In patrem, renuitque suæ benedicere matri:
 - 12 Altera gens hominum quâvis sine labe videtur
 Esse sibi; at nondum pura est à sordibus ullis:
 - 13 Tertia gens altos ut tollit ad æthera vultus!
 Atque supercilio quantum est elata superbo!
 - 14 Gens quarta est, gladios cui dentes, atque molares,

- Cultellos referunt, inopum rescindere gentem
 Queis cupit, & miseros à totâ absumere terrâ.
- 15 Gignit hirudo duas gaudentes sanguine natas;
 O date, conclamant, date; nec satiantur habendo,
 Sunt quatuor quorum non est explebilis ardor:
- 16 Aspera mors, uterus sterilis, ~~stercora~~ fœque tellus,
 Ignis & indomitus, cui non placabilis ira est.
- 17 Qui patrem irridet, genetricem temnit & almam,
 Illi oculos corvi effodient, aquilæque vorabunt.
- 18 Sunt tria quæ supra captum miranda videntur,
 Immò sunt quatuor quæ sunt impervia nobis:
- 19 Semita quâ præpes Jovis ales in aëre fertur,
 Ut cristatus agit sinuosa volumina serpens
 Rupe in præruptâ; quæ sit via navis in alto,
 Fluctibus in mediis ubi sulcat navita pontum;
 Et via conjuncti juvenis cum virgine charâ.
- 20 Pellicis hic mos est, ubi jura jugalia solvit,
 Labra sua abstergit, mōx se peccâsse negabit.
- 21 Sunt tria quæ terram exagitant, ac acriter urgent;
 Sunt etiam quatuor quæ sunt onerosa ferentî:
- 22 Servus ubi evectus summa ad fastigia regni,
 Victibus insipiens quando saturatur opimis;
- 23 Infamis mulier tedas exosa jugales,
 Servæque quando suæ dominæ successerit hæres.
- 24 Parvula sunt quatuor mentis quæ munere præstant;
- 25 Formicæ populus quamvis sint robore parvo,
 Attamen æstivo quarunt in tempore victum,
- 26 Invalidus quamvis præstans, tamen arte popellus,
 Abruptas gaudent rupes habitare cunic'is;
- 27 Et tenues quamvis nullo sub rege locustæ,
 Attamen agminibus procedunt ordine junctis;
- 28 Retia net, teneramque intexit aranea telam,
 Incolit ac aulas, & celsa palatia regum.
- 29 Præcellunt motu quatuor, gressuque decoro;
- 30 Indomitus, fortisque leo, rex ipse ferarum,
 Et qui terga fugæ cuiquam mandare recusat,

- 31 Gallicus atque canis pulcher, barbatus & hircus,
Et Rex armipotens, quem nemo impunè laceffit.
32 Si te ventoso damnosa superbia flatu
Extulit, aut aliquod versasti corde nefandum,
Nè vox effugiat, digito compesce labellum.
33 Ut lactis profert agitatio crebra butyrum,
Et gravis emittit naris pressura cruorem;
Aspera sic tetras accendunt jurgia lites.

C A P XXXI.

- 1 **H**ÆC pia dicta dedit * *Lemuel*, documen- * *Solomon.*
tæque sacra,
Quæ prius ipse suâ fidâ à genitrice recepit.
2 Ah! quem multa gemens peperit charissime fili!
Fili votorum! fidæ spes sola parentis!
3 Nè te lascivis urat Venus impia flammis;
Corporis aut robur minuat, mentisve vigorem
Debilitet, reges quæ perdit sæpè potentes.
4 Regibus haud æquum (nate) indulgere Lyæo,
Principibusque merum, fortisve haurire liquores:
5 Nè sacra majestas plena inter pocula legum
Spreta sit, aut animum capiant oblivia recti.
6 Da potum, vinumque potens, & pocula Bacchi
Læta, quibus tristes latitant in corde dolores;
7 Ut facti immemores sint paupertatis acerbæ,
Ærumnæque gravisquæ tristitia corda levantur.
8 Eloquere audacter, muti patronus egeni
Esto, ubi circumstant rigidi discrimina lethi.
9 Effare, & rectum trutinâ perpende fideli,
Et patrocínio miseros tutare benigno.
10 Uxorem quisnam inveniat virtute decoram,
Atque probam? Hæc gemmas superat quasunque
11 Illi confidit securo corde maritus; [rubentes.

- Non opus est spoliis dubii discrimine martis.
 12 Illa viro, dum vita manet, prodesse studebit.
 13 Hæc manibus linum exquirat, lanámque peritis,
 Seduláque exercet, (sua sola negotia tractans.)
 14 Mercibus omnigenis mercantum ut navis onusta,
 Quæ procùl amotis mercem è regionibus affert.
 15 Corripit è stratis se, multo manè resurgens,
 Cùm nondùm tenebras lampas Phœbæa fugavit,
 Donat & ancillis fidis pensúmque, cibúmque.
 16 Pinguem querit agrum, manuum mercede suarum.
 Ac emit hunc, lætíque facit plantaria Bacchi.
 17 Succingit lumbos, ad opus sua brachia firmat.
 18 Illa scit esse bonas merces quæ dextra paravit
 Propria, nec piceis fax est sua versa tenebris.
 29 Hæc manibus retinet propriis fusúmque, colúmque,
 20 Extendítque manum miserum ut soletur egenum.
 21 Nec timet Illa sui nè quid patiantur acerbo
 Frigore, cùm tellus niveo vestitur amictu;
 Nam sua coccineâ tegitur gens veste, vel ostro.
 22 Stragula pulchra facit, mollésque, & arte tapetas,
 Induit & byssum, tinctásque, è murice vestes.
 23 Vir suus in portis astans, procerúmve senatu
 In medio residens summo celebratur honore.
 24 Lintea de lino facit hæc tenuissima, deinde
 Vendit, mercanti & pretio dat cingula iusto.
 25 Hanc ornant decus, & virtus & magna potestas,
 Afficiúntque animum venturi gaudia sec'li.
 26 Prudenti dulces profert è pectore voces,
 Mollis & è labris manat suadela benignis.
 27 Prospicit Illa suæ domui, rectéque ministrat
 Res proprias, fugiens pigra desidis otia vitæ.
 28 Nati surgentes Illam venerantur, amántque,
 Gestit & Illius laudes celebrare maritus;
 29 Dicens, non paucis debetur gloria sponsis,
 Ob res eximias; sed tu virtutibus omnes
 Exuperas natas quæ sunt mulieribus ortæ.

- 30 Gratia quàm fallax est, & flos forma caducus ;
Sed Dominum metuens dignissima fœmina laudet.
31 Detur ei manuum merces generosa suarum,
Reddantúrque suæ præconia debita famæ.
-

Finis Proverbiorum Solomonis.

Θεοδῆα πάντες ἐπαινῆσαι γυναικα. Dup. Παρ. λά. λ.

Gratia potius fallax est, & hoc semper cognoscitur;
 Sed Dominum mentis dignissima formis laudat;
 Deum ei maxime meritis semper laudant;
 Redduntque hoc precorale debita laus.

Quia etiam hoc semper laudant;
 Quia etiam hoc semper laudant;
 Quia etiam hoc semper laudant;
 Quia etiam hoc semper laudant;
 Quia etiam hoc semper laudant;
 Quia etiam hoc semper laudant;

Quia etiam hoc semper laudant;
 Quia etiam hoc semper laudant;
 Quia etiam hoc semper laudant;
 Quia etiam hoc semper laudant;
 Quia etiam hoc semper laudant;
 Quia etiam hoc semper laudant;

Ecclesiastes
METRICUS,
SIVE
CONCIO
SOLOMONIS
Latino Carmine reddita.

Ὁ μέγας, μέγας τε βροτῶν· πάντ' εἰς μάταια.

Dup.

O Curas Hominum ! O quantum est in
rebus inane ! *Pers.*

L O N D I N I ;

Anno, 1708.

ECCELESIASTES
METRICUS
SIVE
CONCINO
SOLOMONIS

Latino Carmine redicta.

O Curas Hominum! O quantum est in
rebus inane! Poetae
Dup.

LONDINI:

Anno, 1708.

Argumentum.

LIBER Ecclesiastæ professio-
nem continet, quâ Solomon
ductus spiritu Dei, voluit coram
Ecclesiâ testificare seriam reſipiscentiam
suam, & instituere omnes in viâ veri-
tatis; propterea, exponit primûm ratio-
nem studiorum suorum, & institutæ vitæ,
deinde observationem omnium earum oc-
cupationum quibus se homines dedunt,
& impias cogitationes quibus se impli-
cant; ac postremò multiplicem admini-
strationem tum inconstantissimorum homi-
num, tum Dei sapientissimi; quæ omnia
(hâc unâ exceptâ administratione Dei,) omni-

omniⁿo vanitatis, ~~nitatis~~ damnat, Ad-
 ministrationem Dei asserit; homines ad
 publica, privatâque humanitatis officia,
 & pietatis revocat, mortem & iudicium
 Dei rebellantibus demunciat, & in offi-
 cio confirmat pios.

O quanta humanas agitant deliria mentes!
 O hominum cæcæ mentes, cœlestium inanes!

Ecclesi-

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 V.
 Q.
 A.
 Q.
 A.
 E.
 E.
 D.
 V.
 M.
 V.
 A.
 N.
 O.
 N.
 II.

Ecclesiastes.

C A P. I.

AUREA dicta sacri Praeonis, & incl-
 clyta, nati
Davidis augusti, Solymæ qui sceptrum
 tenebat.

2 Omnia vanities, (teste oratore
 disertio;)

Vanitierum, vanities! sunt omnia vana;

3 Quid prodest cuiquam duos perferre labores?
 Aut quid sollicitis agitari in pectore curis?

4 ~~Genera~~ *Genera* moritur, moriturque, ac altera nata est;
 At stabilita manet mutari nescia tellus.

5 Exoriens radiis lustrat Sol aureus oras
 Eoas, ~~tuos~~ *tuos* hesperias destinat ad undas;
 Deinde locum repetit primò quò cæperat ortum.

6 Volvitur imbriferum ventus furibundus ad austrum,
 Mox ad frigentes arctos, boreamque rigentem
 Vertitur in gyrum, & rapidâ vertigine fertur;
 Aëra mōx lenis, dulci perfundit odore;
 Nunc hūc, nunc illūc agitur more vetusto.

7 Omnia in immensum decurrunt flumina pontum;
 Non tamen illa valent vacuas implere cavernas;
 Illa fluunt, refluuntque, locum repetuntque priorem,

Ad

- Ad fontes redeunt, ubi primò effluxit origo.
 8 Omnia solliciti ~~se~~ cur sunt plena laboris;
 O curas hominum! fando quis di cere possit?
 Lumina non unquam visu satiantur avara,
 Auditúque virúm non est explebilis auris.
 9 Quod fuit, hoc iterúm fiet, modò quódq; peractum est,
 Rursus erit; nil quippe novum sub sole repertum.
 10 An quicquam ~~est~~ in luce novum quod dicere possis?
 Nil certè; nempe id ~~sec~~ sec'lis fuit antè peractis.
 11 Præterita ex animo delet longæva vetustas;
 Sic ventura forent lethæis merfa tenebris.
 12 Ipse ego præco, fui rex *Israelis*, & almâ
 Jura in pace dedi, *Solymæ*que scepra capeffi.
 13 Ac animum adverti studiosâ indagine cuncta
 Quæ sunt sub cœlo, rerúmque exquirere causas;
 Hæc dedit curas Dominus mortalibus ægras.
 14 Omnia perpendi quæcunque in luce geruntur,
 Ac ea perspexi vanissima, plena dolore.
 15 Quis poterit curvum naturâ reddere rectum?
 Aut quis defectus hominum numerare valebit?
 16 Talia tum mecum versans in pectore, dixi;
 En! ego sum rerum summa ad fastigia vectus;
 Dives opum, & Sophiâ præstans, & honoribus auctus,
 Cunctis præcello quos urbs *Solymæia* vidit,
 Prætereà, his juncta est rerum experientia summa:
 17 Et mea dilectæ Sophiæ mens arsit amore,
 Stultitiæque levi nonnunquam fræna remisi,
 Et mania; sed erant hæc ægro ~~in~~ iuncta dolori.
 18 Nam multas affert veneranda scientia curas;
 Ardor & augetur cum cognitione, sciendi.

C A P. II.

- 1 **E**J A age! tum dixi; portentent gaudia mentem;
 Indulge genio; saturet te blanda voluptas;
 Ast hæc persensi vanissima, plena dolore.
- 2 Quid prodest risus, dixi; aut insana voluptas?
- 3 Tum placuit læti spumantia pocula Bacchi
 Haurire, ut tristes abigant è pectore curas;
 Stultitiæ mor; lora levi, maniaque remisi,
 Ut constet quid sit mortalibus utile, pulchrum,
 Atque bonum summum, dum spiritus hos regit artus.
- 4 Magna opera effeci, regali splendida luxu
 Atria construxi, vinetaque pulchra paravi;
- 5 Et cultos croceis halantes floribus hortos;
 Plantavi pariter pomaria læta, referta
- 6 Fructibus omnigenis, & stagna liquentia feci,
 Quæ plantas relevent sitientes imbris egenas:
- 7 Nec deerant famuli, famulæque ad jussa parati;
 Dives eram pecorum, pecudumq; & rebus abundans,
 Plusquam omnes olim *Solyma* qui sceptrâ tulere.
- 8 Auri congeffi mihi non numeranda talenta,
 Argentique; aderat mihi magnificentia regum;
 Cantores habui, dulci modulamine vocis,
 Et citharâ, assuetos ægros lenire dolores;
 Omnigena in toto resonabat musica tecto.
- 9 Quid multis? reges opibûsque & honoribus amplis
 Præcessi cunctos quos urbs *Solymaia* vidit;
 Nec mihi defuerat rerum solertia prudens;
- 10 Et quodcunque oculis mentem quod mulceat, hausi,
 Possedi; nil detinui; sed fronte serenâ
 Fusus in amplexu ridentia gaudia cepi.
- 11 Tum bene præteritos volvens in mente labores,
 Omnia quæ feci vanissima, plena dolore
 Agnovi; amiseris miscentur gaudia curis,
 Nec prodest ex his quicquid sub sole peregi.

- 12 Tum mecum trutinâ Sophiam, maniâmque fidei,
Stultitiâmque levem perpendens, atque revolvens,
Quo nemo potuit majore exquirere curâ;
- 13 Vidi divinam Sophiam præcedere tantum
Stultitiam, quantum densas lux alma, tenebras.
- 14 Vir prudens Sophiâ duce recto in tramite gressus
Dirigit; at stultus sine lumine mentis, aberrat;
Attamen his eadem fors est communis utrisque.
- 15 Hæc mecum fidè pensando in pectore, dixi;
Est mihi fors eadem stulto communis inerti;
Cur dedit ergo Deus majus mihi mentis acumen?
Hæc res est certè vanissima, plena dolore.
- 16 Insuper, ex animo pariter post funera, prudens
Excidit & stultus; delétque annosa vetustas
Nomina lethæis æquè sua merfa tenebris;
Atque hos atra manet mors, æquè & flebile bustum.
- 17 Ergo mihi gavis est miserandæ hæc portio vitæ,
Cunctâque quæ feci pariunt fastidia menti;
Irrita sunt etenim, tristisque adjuncta dolori.
- 18 Immò exosa mihi est series immensa laborum
Quos studio summo, sumptu, & sudore peregi;
Nam domus, & conjux, & opes linquentur, & arva
- 19 Dulcia; nec constat, quisnam successerit hæres,
Aut rerum dominus, sapiens, an mentis egenus;
Hoc est vanities miseranda, & plena dolore.
- 20 Talia volventem me spes jejuna reliquit.
Ergo labor tantus dixi, vanescet in auras?
- 21 Est etenim magnos qui rerum agcessit acervos
Invigili curâ, solerti & acumine mentis,
Qui gazas stulto post fata relinquet inerti;
Hoc est vanities, ac immedicabile vulnus.
- 22 Ergo quis fructus, quæve emolumenta laboris
Proveniunt ex his, curis agitatus acerbis,
Quæ sibi congeffit, tanto sudore paratis?
- 23 Nam teritur miseris sua fracta doloribus ætas,
Et luctu, placidam nec carpit nocte quietem;

Hoc

- Hoc est vanities, ærumnæque viscera rodens.
 24 Ergo, nil melius, quàm quòd cerealia dona
 Vultu captentur læto; nempè Illa benignus
 Spontè dedit nobis non aspernanda, Jehova.
 25 Hæc ego persensi; (facit experientia doctos.)
 26 Nam Deus arbitrio justis dat munera pacis,
 Et Sophiæ; at pravis curas, ægròsque labores,
 Ut justis linquant congestos æris acervos,
 Hoc est vanities, & perturbatio mentis.

C A P. III.

- 1 **A** P T A datur cunctis sub cœlo occasio rebus.
 2 Hora datur partûs satis opportuna, necisq;
 Horæque plantandi datur, & radicibus imis
 3 Hora evellendi; mactandi, ac hora medendi;
 Hora evertendi datur apta, & tecta struendi;
 4 Fletibus, est apta, & festivis risibus hora;
 Luctibus, & lætis hora opportuna choreis:
 5 Tempus jactandi lapides, illòsque legendi;
 Utilis & scelix amplexibus, ac hymenæis,
 Ac averfandi tedas datur hora jugales:
 6 Nummos quærendi, & spargendi est utilis hora:
 7 Hora abscindendi vestes, ac hora suendi:
 Tempus quum tacuisse juvat, tempúsque loquendi:
 8 Tempus amicitix est, odii quoque tempus acerbi:
 Tempora militiæ sunt congrua, tempora paci.
 9 Quis fructus, quæve utilitas mortalibus ægro
 Provenit è sudore suo, manuúmque labore?
 10 Ipse ego perpendi curas; duròsque dolores,
 Quos Deus hisce dedit comites dum vita superfit.
 11 Tempore pulchra suo rerum Pater omnia fecit,
 Pectoribúsque virûm divinæ semina mentis
 Indidit, artificem magnum ut venerentur, opúsque
 F 2 Quod

- Quod fecit, cœlum, terras, pontumque profundum
Mirentur ; sed nemo potest comprehendere magni
Facta Dei, quæ sunt oculis impervia nostris.
- 12 Nil melius novi mortalibus esse misellis,
Quàm bona quòd faciant alacres dum vita supersit,
13 Et lætâ comedant cerealia munera frontè ;
Hæc sunt dona Dei, merces & grata laborum.
14 Nescia mutari sacra sunt Edicta Jehovæ ;
Ut cuncti venerentur Eum. Deus omnia fecit.
15 Quod nunc est, hoc antè fuit ; venturâque posthac,
Non multum distant ab iis quæ vidimus antè ;
Nec nova de nobis Deus, aut ignota requirit.
16 Deinde forum, & juris versans subsellia, vidi
Quòd sincera fides hominum commercia fugit ;
In cujus subière locum fraudesque, dolique.
17 Tum dixi ; certè mundi Deus arbiter æquus
Judicium iustis rectum, pravisque rependet,
Tempore quo cordis penetralia cuncta patebunt.
18 Tunc genus humanum volvi domi pectore, dixi,
Quòd notum faciet magni regnator Olympi.
Quàm sit vilis homo, brutisque simillimus ipsis.
19 Scilicet eventus par est communis utrisque ;
Namque viri pecorum moriuntur more ; nec illis
Halitus absimilis, tenues exhalat in auras.
20 Corpora si spectes, eadem est communis origo ;
Ortum utrisque dedit tellus ; dat utrisq; sepulchrum.
21 Spiritus aut hominis liquidum trans æthera fertur ;
Est via sublimis, nec sensibus obvia nostris ;
Spiritus at bruti repetit cum corpore terram.
22 Ergo nil melius novi, aut optatius esse ;
Quàm quòd quisque suis rebus lætetur honestis,
Quæ sibi Divino veniunt è munere ; quippe
Nescia mens hominum fati est, fortisque futura.

C A P. IV.

- T**UM benè perpendi mala quæ sub sole geruntur,
 Cùm vis imperiosa nimis moderetur habenas;
 Et vidi ægrorum lachrymas tristésque dolores,
 At non his aderat rebus solamen in arctis.
- 2 Qua propter manes invidi, umbrásque silentes:
 3 Immò, non nasci scelicius esse putavi,
 Inscius & tanti sceleris sub sole patrati.
- 4 Tum bona facta virùm post tædia longa laborum
 Pensando, vidi, quòd propter talia, diris
 Invidiæ stimulis homines agitantur iniqué.
 Hoc est vanities, ærumnáque tristis, & acris.
- 5 Complicat in gremio palmas ignavus; egestas
 Ergo premet, pressóque leget vestigia passu.
- 6 Plus valet exiguum dilectæ munere pacis;
 Quàm lites inter rerum congestus acervus:
- 7 Vanitiem rursùs vidi, quam sæpè notavi.
- 8 Est qui solus agit, lautis & rebus abundat,
 Filius at non est illi, fraterve superstes,
 Cui post fata domos, ac arva feracia linquat,
 Nec tamen ulla datur requies finisve laborum,
 Æstuat at miserè congesto pauper in auro,
 Nescius infelix pro quo sudavit, & alsit.
 Hoc est vanities vanissima, plena dolore.
- 9 Utilis est socius multis in rébus agendis,
 Vísque unita valet, grata est mercésque laboris
- 10 Alterius: Nam si cadat ex his unus, eundo,
 Subsidium fidum præbebit amicus, amico;
 Infelix autem qui decidit absque sodali,
 Cui non est qui præstet opem, seu sublevet illum;
- 11 Síque duo in lecto recubent, utrique calescent;
 Ast expers socii qui cumbit, frigora sentit,
- 12 Ac alium si quis præstanti robore vincat,

- Inveniet saltem binos sibi viribus æquos;
 Nec triplicem possis facile dirumpere funem.
- 13 In teneris ~~onelat~~ prudens, ~~lucet~~ indigus annis;
 Quàm rex insipiens, senio confractus inertì,
 Consiliis fidis facilem qui denegat aurem.
- 14 Pauper enim vinc'lis summa ad fastigia rerum
 Evectus, faustè regni moderatur habenas.
 Ast alter, quamvis illustri sanguine regum
 In regno natus, miser est, & rebus egenus.
- 15 Posthac perpendi populos ubicunque per orbem,
 Qui sese adjungunt nato, venerantur & illum
- 16 Qui mòx jura dabit. Sic in contraria currens,
 Nunc hùc, nunc illùc fertur mutabile vulgus;
 Nec sub rege novo tranquillâ pace fruetur.
 Hoc est vanities miseranda, & plena dolore.

C A P. V.

- 1 **Q**Uando, templa petis, prudenter dirige gressus;
 Et magis attentus divinis vocibus esto;
 Quàm levitèr sacris cumularè altaria donis,
 Stultorum ritu, qui numina sacra profanant.
- 2 A te garrulitas intempestiva faceßat;
 Ædibus in sacris caveas nè multa loquaris;
 Nam Deus in coelis suprâ, mortalia cernit,
 Cordâque scrutatur; sint ergo paucula verba.
- 3 Sicur de multis oriuntur inania rebus
 Somnia; sic stultus multo sermone notatur.
- 4 Si quid vovisti, Domino persolvere cura;
 Odit enim verus fallacia labra Jehova.
- 5 Præstat te nunquam cœlestia numina votis
 Sollicitare tuis, quàm cœlo illudere verbis.
- 6 Nè Dominum temerè perjurâ voce laceße;
 Nec tibi sufficiat levitèr delicta fateri;

- Nè te deperdat, iustâ inflammatus ab irâ.
 7 Somnia, non aliàs quàm verba superflua, fiunt
 Irrita ; tu verò magnum venerare Jehovam.
 8 Si cernas inopes durâ sub mole gementes,
 Legibus everfis ; nè sit mirabile visu ;
 Nam bene perpendit magni regnator olympi
 Res hominum, quo non alter sublimior unus :
 9 Præterea, cunctis communis libera tellus
 Dat fructus injussa suos ; regique benignè
 De locuplete penu cerealia dona ministrat.
 10 Non ardor nummi expletur sceleratus habendo ;
 Sed potius crescit, quantum ipsa pecunia crescit ;
 Hoc est vanities, & morbus tristis, & asper.
 11 Quum res augmentur, numerus quoque crescit eorum
 Qui comedunt ; ergo quid earum copia prodest ;
 Ni dominus aspectus opum delectet ocellos ?
 12 Grata quies fesso post tædia longa laborum,
 Seu parcè comedat, seu victibus impleat alvum ;
 At dives dapibus nimis exaturatus opimis,
 Nocte gravis placidi non carpit munera somni.
 13 Triste, malumque frequens vidi, dignumq; notatu,
 In domini noxam thesauros sæpè repòstos.
 14 At citò dispereunt turpi quæ fraude parantur,
 Nec malè quæsitis gaudebit proximus hæres.
 15 Nudus ut in mundum venit, sic nudus abibit ;
 Nil manibus secum ad manes feret indè silentes.
 16 Hoc quoq; grande malum, quo non uest tetrius ullum,
 Quod nulla utilitas illi est, fructusve laborum ;
 Sed sua spes dulcis vacuas vanescit in auras.
 17 In luctu, squallore, ignominiâque senescit,
 Et fato cedit morbis confectus acerbis.
 18 En ! hoc persensit ; (nec me sententia fallit,)
 Esse bonum vultu cerealia dona sereno
 Carpere, & hisce bonis lætari rebus honestis ;
 Hæc sunt dona Dei non aspernanda benigni.
 19 Cui dedit Omnipotens rerum dominusque, patérq;

- Res amplas, dedit & veniam decerpere fructum,
 Atque frui manuum dulci mercede suarum.
 20 Sollicitæ fugient omnes è pectore curæ ;
 Nam Deus implebit tacitâ dulcedine mentem.
-

C A P. VI.

- 1 **E**N! aliud commune malum sub sole notavi.
 2 Est quem divitiis amplis, & honoribus auxit
 Omnipotens, cujus respondēt omnia votis,
 Attamen in mediis macrescit pauper acervis ;
 Nec datur ex illis quicquam gustare facultas,
 Aut animus ; namque alter edit quæcunque labore
 Invigili, curâ assiduâ, studiôque paravit:
 Hoc est vanities, & morbus tristis, & asper.
 3 Si quis centenos habeat de corpore natos,
 Nestoris & numeret longævæ tempora vitæ ;
 Si non hisce bonis animus satietur avarus,
 Offâque si in terram jaceant inhumata sepulchro,
 Fætum immaturum meliorem dicere possis.
 4 Nam venit in mundum, peragitque inglorius annos,
 Damnatûmque foret nomen post fata tenebris.
 5 Embryo nam lucem qui nunquam vidit amaranam,
 Nec quicquam novit, tranquillâ in pace quiescit.
 6 Si vitam bis mille suam producat ad annos,
 Non tamen ille bonum verum, sincerâque sentit
 Gaudia, nec fati poterit propellere telum. (chrum?
 Nónne petunt omnes terram, & commune sepul-
 7 Quilibet assiduos tolerat pro ventre labores,
 Non tamen expletur dapibus ferus ardor edendi.
 8 Quid plus prudenti superest, quàm mentis egenti,
 (Rebus in externis ?) sat habet qui noverit uti
 Parvis, & placide metiri tempora vitæ.
 9 Plus animum complet dulcedine visus ocelli,

Quàm

Quàm desiderii vagus insatiabilis ardor:

Hoc est vanities ægro conjuncta dolori.

10 Talis homo est vanus, qualis fuit antè; nec illi
Cum magno liceat certamen inire Jehovâ.

11 Quorsum congesti sunt auri, ac æris acervi?
Quippe supervacui misera est custodia census.

12 Et quisnam novit mortalibus utile quid sit,
Dum numerant fragilis labentia tempora vitæ,
Quæ velut umbra fugit? vel quisnam dicere possit
Quid post acciderit, cùm mors hæc lumina clausit?

C A P. VII.

1 **C**Harius unguento pretioso nomen honestum,
Anteferenda piis & partu est horula mortis.

2 Tutius est intrare domum mæroris acerbi,
Quàm celebrare nimis læti convivium Bacchi;
Ut vitæ metam, supremæque funera fido
Pectore prudenter dum suppetit hora, revolvant.

3 Est melior luctus stolidus, insanusque cachinno:
Ille etenim mentis fida est, et sana medela.

4 In lare pullato sapiens est sæpè repertus;
Gratior at stultis est ædes læta Lyzi.

5 Præstat prudenter correptio fida sodalis;
Mollia blandiloqui quàm verba superflua stulti.

6 Qualis spinarum crepitus fervente sub ollâ;
Talis stultorum levis, insipidusque cachinnus:
7 Prudentem, insanum repetita oppressio reddit;
Donaque corrumpunt mores, mentesque virorum.

8 Præstat principio finis; (qui facta coronat);
Mitis & est melior, quàm inflato corde superbus.

9 Nè te præcitem bilis propellat ad iram;
Occupat hæc etenim stultorum pectore sedem.

10 Nè dicas, quare meliora antiqua fuere

Tem-

- Tempora ? non sapientis enim scrutarier ista.
- 11 Si comitentur opes prudentia pluris habetur,
Est etiam utilior, multis in rebus agendis.
- 12 Sunt etenim Sophia, & nummus, tutela, decusque;
At cunctas superat divina scientia gazas;
Hæc etenim vitam dat possessoribus almam.
- 13 Omnipotentis opus meditare in mente fideli;
Quippe quod obliquum quis rectificare valebit?
- 14 Si tibi dentur opes, illis læteris, & æquâ
Mente feras: contrà; si te fors aspera tangat,
A quo proveniunt hæc fidâ mente revolve.
Intertexta bonis mala sunt, & tristia lætis,
Ut placido vultu præsentis sorte fruamur,
Anxia nec rodât præcordia cura futuri.
- 15 Plurima dum tacito mecum sub pectore volvi,
Vidi, quod justus fatis agitur acerbis,
Sæpius ante diem curis confectus amaris;
Impius at vitam canos producit ad annos.
- 16 Consiliis, Sophiæque tuæ confidere noli,
Nè te deperdas, ac aspera fata laceffas;
- 17 Nec vitiis positâ formidine lora remittas;
Nam quare accerses nimium properantia fata?
- 18 Dictis ergo meis adverte fideliter aures;
Tu nè cede malis; sed contrà audentior ito;
Quippe Deum metuens æumnâ emerget ab omni.
- 19 Plus urbi unius longè sapientia prodest;
Quàm bis quinque viri valido qui robore præstant.
- 20 Non est mortales inter vir justus, & æquus,
Qui non à rectâ interdum declinat amussi.
- 21 Nè facilem cunctis adhibe rumoribus aurem,
Nè penetrent aures servi maledicta nefandi.
- 22 Nam te non latitat, fidâ si mente revolvas,
Te diras aliis nullo cogente dedisse.
- 23 Hæc ego prudenter pensando, sæpè probavi;
Cum dixi, sapio, minimè sapuisse videbar.
- 24 Celsa, vel alta nimis, quisnam comprehendere possit?
25 Dilectæ

- 25 Dilectæ Sophiæ mihi mens exarsit amore,
 Ut res, & rerum possim dignoscere causas,
 Stultitiâque levem, maniâque exquirere detur ;
- 26 Vidi quod mulier laqueos, & retia tendens
 Subdola prædatrix, libitinâ sævior ipsâ est:
 Effugiet technas Dominus quem diligit æquus.
- 27 En! (inquit Præco,) curâ, ac examine fido
 Rectè perpensans, numero ut comprehendere possim,
- 28 Quæsi; at minimè potui reperire quod opto ;
 Inter mille viros inveni fortè fidelem ;
 At minimè fidam mulierem ex omnibus unam.
- 29 Hoc scio, quod sine labe viros Deus ipse creavit ;
 Ast ipsis illi cladem struxere, necemque.

C A P. VIII.

- 1 **Q**uis sensum, rerumque potest exquirere causas?
 Ore renidescit sapientia pulchra virorum,
 Emollitque feros mores, & mitigat iras.
- 2 Regia perficito curâ mandata fideli,
 Cum sis astrictus per juramenta verenda.
- 3 Regis ab aspectu properè discedere noli,
 Aut in proposito fidens persistere pravo ;
 Nam facit ut libitum est ; ergo parere necesse est.
- 4 Regis inest verbis vis, & veneranda potestas ;
 Nec cuiquam illius decreta refellere fas est.
- 5 Salvus erit quicumque colit mandata Jehovæ,
 Et regis; sapiens jus autem, & tempora novit.
- 6 Quandoquidem rebus datur utilis hora, modusque ;
 Omnibus ; ergo miser, qui non his noverit uti.
- 7 Nescia namque virum mens est, & cæca futuri.
- 8 Nemo potest animam vinculis retinere fugacem,
 Cum mors dira premit ; fidis non ara salutis,
 Effugiumve datur ; multò minùs ergo nefandis:

- 9 Ultrà, pensando, vidi quòd sceptrà tyranni
Cum non æqua gerant illis sunt fræna nociva.
- 10 Pòst, oppressorum vidi mandata sepulchro (bant,
Corpora, qui rerum in populos moderamen habe-
At citò pòst obitum, deleta è mente fuère.
Nomina in urbe suà, lethæis mersa tenebris.
Hæc res est etiã certè vanissima, dixi.
- 11 In scelus horrendum quoniam dormire videtur
Judicium, segnisque manum sententia tardat,
Ergo viri quodcunque nefas in pectore versant.
- 12 Quid si peccator per fāsque nefāsque scelestus
Omne genus sceleris politâ formidine patret,
Temporâque attingat curvatæ longa senectæ;
(Nequaquam fugiet furibundi numinis iras;)
At novi, quòd qui Dominum venerantur, amântque,
Illis auspiciis succedent omnia faustis.
- 13 At citò contemptrix cœli, scelerata peribit
Turba virum; velut umbra leves vanescit in auras;
Invisum subitò extinguetur nomen iniqui.
- 14 Altera vanities hæc est miseranda, frequensque:
Justi sunt, quibus est eadem communis iniquis
Sors; contrà, pravi, faustè quibus omnia cedunt.
- 15 Ergo lætitiã celebravi, talisatus;
Nil melius, quàm quòd positis è pectore curis
Sollicitis nimium, cerealia dona capessant
Lætâ fronte viri, divini signa favoris.
- 16 Cum mentem adverti Sophiam perquirere celsam,
Ut res, & rerum liceat comprehendere causas;
- 17 Tum benè perpendens opera hæc miranda Jehovæ,
Agnovi, nostrum longè transcendere captum,
Vanus homo, minimè scrutando attingere possit.

C A P. IX.

- 1 **U**Lterius, mecum dum multa in pectore volvi;
Vidi quòd penes æternum sunt facta virorum,
Cordaque, non ullo nobis discrimine nota,
Utrum sint illi, seu non, accepta benignè.
- 2 Omnia contingunt æquè justisque, malisque;
Turpibus, & puris idem est eventus utrisque:
Seu sacris fument seu non, altaria donis.
Qualis fors justì, talis peccantis iniqui;
Perjuri, & justì sacra juramenta colentis.
- 3 Hoc est grande malum, quo non est tetrius ullum,
Quòd datur eventus rerum par omnibus idem.
Ergo mens hominum est cunctorum plena malorum,
Dum vivunt rabie, furiisque agitantur acerbis,
Vitæque cum gemitu fugit indignata sub umbris.
- 4 Spes animum dum vita manet, reficitque, fovérque,
Et canis est melior defuncto viva leone.
- 5 Viventes etenim nòrunt quòd fata subibunt,
At tacitos inter manes, umbræque silentes,
Non operum est merces, aut ulla scientia rerum;
Nomina quin etiam pereunt damnata tenebris.
- 6 Defunctis amor, ac odium, livórque quiescent,
Nec quicquam ex his occurrit, quæ luce geruntur.
- 7 Ergo festivè tua fercula lauta capeffe,
Et bibe nunc alacris generosi pocula Bacchi:
Nam tua vota Deo benè sunt accepta benigno.
- 8 Sint nitidæ vestes, oleant & tempora nardum.
- 9 Cum consorte tori dilectâ, conjugè fidâ
Vive alacris, vitæ dum labilis hora supersit;
Scilicet, à Domino est uxor, mercésque laborum:
- 10 Quodcunque aggrederis, vel quicquid restat agendum,
Prompto fac alacrique, animo dum suppetit hora;
Nam minimè superest opus, aut meditatio dulcis,
Aut ars, aut studium, solersve scientia rerum,
Consi-

- Consiliúmve tibi in tacito post fata sepulchro.
 11 Plurima prætereà fide dū pectore volvi,
 Vidi quòd celeri non est pulcherrima palma,
 Nec forti laurus, nec opes sapientibus amplæ,
 Gratia nec doctis procerum ; fors omnia versat.
 12 Quippe virúm mens est venturi nescia fati ;
 At veluti pisces, & aves capiuntur in arctis
 Retibus, incautos mors corripit acris inertes.
 13 Adverti rursùs Sophiam sub sole notandam.
 14 Urbs antiqua fuit paucis habitata colonis,
 Contra quam magnus princeps, & fortis in armis
 Congressus, dirà circùm obsidione premebat.
 15 Forsan in urbe fuit prudens, at rebus egenus,
 Hanc qui solerti servavit acumine mentis ;
 At nemo posthàc illum respexit egenum.
 16 Tum dixi, præstat sapientia, viribus ; armis,
 Ingenium ; at spreta est sapientia talis egeni,
 Verbáque per vacuos abierunt irrita ventos.
 17 Prudentum tranquilla valent, & mitia verba,
 Plus quàm magniloqui clamosa vocabula stulti.
 18 Consilium in bello multò præstantius armis ;
 Unicus ast error multis est sæpè nocivus.

C A P. X.

- 1 **N**ON secùs ac inter myrothecia dulcia muscæ
 Defunctæ unguenti vitiant fragrantis odorem :
 Sic & stultitiæ paulum disperdit honorem,
 Conspiciuámque virúm famam, & memorabile nomen.
 2 Ad dextram cor prudentis, stultique sinistram est.
 3 Quodcunque aggreditur, vel quo se tramite cunque
 Vertit stultus, eum levis insipientia prodit.
 4 Contra te princeps si quando ardescat in iras,
 Perfer : perpetiando parit patientia palmam.

- 5 Est aliud quoque grande malum sub lumine Solis,
Inter & errores numerandum sæpè Regentis.
- 6 Sedibus in celsis, residere videmus iniquos;
Abjectis verò, Sophiæ qui munere præstant.
- 7 Servos evectos in equorum terga sedentes
Vidimus, & procures fervorum more pedestres.
- 8 Decidit in fossam propriam quam fodit iniquus,
Et mordebit eum serpens qui septa refringit.
- 9 A faxis lædetur homo quæ dimovet ipse;
Lignaque qui findit, damnum patretur ab illis.
- 10 Si ferrum obtusum sit, oportet viribus uti;
Utilis at valde est sapientia rebus agendis.
- 11 Mordebit serpens, animum nisi carmina mulcent;
Garrulus insipiens at pungit acutiùs illo.
- 12 Prudentum labris dulcis suadela benignis
Effluit: at stultus verbis sua fata laceffit.
- 13 Insipiens facile primo sermone notatur;
At mòx in rigidum vertuntur verba furorem.
- 14 Futilis insipiens profundit inania verba;
Quid posthàc fiet, fiet quid postea, nescit.
- 15 Anxius ærumnâ miserè torquetur inani,
Nescius infælix quò se via ducat ad urbem.
- 16 O infælicem terram, cui pusio rex est!
Et Cereri indulgent, & Baccho manè regentes.
- 17 O terram verò fælicem térque quatérque!
Cujus ab illustri rex verè est stemmate natus,
Et quorum procures populis qui jura ministrant
Victibus ut vires relevent, jejunia sedant;
Sobria quæis gelidâ miscentur pocula lymphâ.
- 18 Magna evertit iners, turpisque socordia tecta.
- 19 Mollia lætitiæ causâ convivia fiunt,
Et corda exhilarant generosi pocula vini;
Imperat at cunctis, servitque pecunia rebus.
- 20 Infidâ noli regi maledicere linguâ;
Nec de divitibus meditare in corde nefanda;

Nam

Nam scelus hoc referent volucres stridentibus alis,
Et rem fama feret pernice per aëra pennâ.

C A P. XI.

- 1 **I**Njiciatur aquis (nè parcito,) panis abundè ;
Nam Deus hunc iterum multo cum scœnore reddet.
- 2 Pauperibus gratis patulâ da munera palmâ ;
Nam mala quæ in terrâ possint contingere, nescis.
- 3 Si gravis in liquido suspendant aëre nubes,
In terram sese exonerant pluvialibus undis ;
Seu cadat ad boream, madidum sive imbribus austrum
Arbor, eâ quacunque cadit de parte, jacebit.
- 4 Non feret ignavus, venti quem quæque retardant
Murmura; nec metet is quævis quem nubila terrent.
- 5 Ut nescis animam humanam socialia quamnam
Vincula corporibus tam stricto fœdere nectunt ;
Quove modo crescunt teneris in fœtibus ossa ;
Sic opera ignoras magni miranda parentis.
- 6 Aurorâ referente diem, da semina sulcîs ;
Nec labente die, te pigra socordia tardet ;
Nam nescis utrûm his afflaverit aura secunda,
Aut illis ; vel si paritèr sint utraque fausta.
- 7 Vita quidem, & lux est dulcis mortalibus alma.
- 8 At si quis canos vitam producat ad annos,
Blandâque per totum pertentet gaudia tempus,
Attamen illi animo ~~non~~ properantia fata revolvat
Et noctem longam tenebræ mortis in umbris.
- 9 Eja agedum juvenis ! testetur gaudia plausu
Pectus, & in tonsa latare in flore juventæ ;
Indulge genio, ac oculis quodcunque placebit
Sectare ; at fido mea dicta in pectore fige ;
Illa dies, quando Deus arbiter æquus
Judicium tibi met reddet pro talibus ausis.

- 10 Ergo prudenter diros præverte dolores
Quos in fine dabit blanda, & malefana voluptas;
Nam citò pertransit vana, & malefida juvenus.

C A P. XII.

- 1 **N**unc age, vere novo, placidæq; in flore juventæ
Reddere primitias sacras memor esto Jehovah:
Antè premat quàm tetra dies, ac ægra senectus;
Quum dices, hæc nulla mihi solatia præbent:
- 2 Nec priùs auricomum solem, lunamve serenam,
Astræve clara teget furvæ caliginis umbra:
(Cum ratio celsâ dominatur corporis arce
Deficit, & fidi rationis quinque ministri.)
Antè graves pluvias quàm nubila densa sequentur;
(Luctibus aut luctus, velut unda supervenit undæ;)
- 3 Custodésque trement gelidâ formidine, tecti;
(Cum minùs officio fungentur inarta fido.)
Instabilésque suâ cedent sub mole columnæ;
Ac intermittent pauci, fractique molares;
Luminæque in speculis nebularum involvat amictus:
- 4 In vicis quando claudetur janua tecti;
(Tempore quo solitam dediscent labra loquelam;)
Ne dum gingivâ frangetur panis inermi;
Surget & è stratis cum cantibus evocet ales;
(Nec perferre valet duri fastidia lecti;)
Nec dulcis mœstam mulcebit musica mentem:
- 5 Cum paulum elatos metuet conscendere colles,
Et timor invadet reptantem in tramite curvum,
Nè pes ad quemvis offendat fortè lapillum:
Nec gratum ver est, cum floret amygdalus, illi;
(Tempora cum canâ sparget nive pigra senectus:)
Nec magis æstivo fit tempore grata cicada;
Non Bacchi, Cererisve capit torpente palato

Delicias, nec plus hymenæia gaudia sentit.

Quippe iter ad longum, (cunctis commune sepulchrum,)

Tendit, & in vicis astat pullata corona.

- 6 Cum nondum argenti solvatur funis, & auri
Non prius ad fontem crater, aut urceus alium,
Aut ad cisternam rota confringatur anilis.
(Compacti firmique manent dum corporis artus.)

7 Dente terram repetet, cretum de pulvere corpus;
Spiritus at cælum, cœlesti semine cretus.

8 Omnia vanities, (teste oratore diserto;)
Vanitierum vanities; sunt omnia vana.

9 Doctiloquus præco Sophiæ documenta verendæ
Fida dedit populis; curâ, summoque labore
Ordine disposuit proverbia regia pulchro.

10 Aurea prudenti fudit de pectore verba,
Et sua sacra fide dignissima dicta fuere.

11 Ut clavi, aut stimuli prudentum verba supersunt,
Pastore à fido quæ tradita fixa manebunt.

12 Verum age! mi fili, mea dicta in mente reconde;
“ Finis multorum scribendi nulla librorum;

“ Lectio multa viros macerat, carnemque fatigat.

13 Rem totam paucis liceat mihi claudere dictis;

“ Inprimis, venerare Deum, præceptaque serva;

“ Scilicet, hoc totum quod lex divina requirit.

14 Namque dies aderit tremebunda, novissima, quando
Quæ fecere viri benè vel malè cuncta parebunt
Clara Deo, meritis qui cunctis æqua rependet.

Finis Ecclesiastes.

‘Αἰεὶ τ’ Ἀθάνατον, καὶ εἰς κήλωνα ἐφείμας

‘Οτεαλείας’ πῶς τὸ μόνον βραχὺ Ἀνέρο ἔργον. Dup.

Ἐκκλ. ιβ’. ιγ.

Epithalamia Sacra,
S I V E
CANTICUM
SOLOMONIS

Carmine Latino redditum.

Χρὶςτὸ εἶρος οἶνοιο μελίφρονός ἐστιν ἀμείνων.

Gratia, Chrifte, tua est vino præstantior
omni. Dup.
Cant. 1. 2.

L O N D I N I ;

Anno, 1708.

Epithetis Sacra

217

CANTICUM

SOLOMONIS

Carminis Iamno reditum

Printed at the University of Michigan Press
Ann Arbor, Mich. 1903

10.000.1.1

Ann Arbor, Mich. 1903

Argumentum.

LIBER Canticorum quem Solomon scripsit Θεοπνεύματος, exponit rationem spiritualium sponsaliorum quæ inivit Christus cum Ecclesiâ in terris versante; itaque declarat primum sermones ultrò citròque habitos in contrahendis sponsalibus; deinde mutui amoris gravitatem, & officia convenientia inter amantes verbo & facto gratulantes. Postea, quia amor ille gratiosè conciliatus merâ benevolentiam sponsi non rarò ab Ecclesiâ in terris imprudenter sponsum suum offendente prætermittitur, laborans Ecclesia de recuperandâ sponsi discedentis gratiâ, curatur à sponso, &

de constantissimâ ipsius benevolentia confirmatur; ita communi operâ se ad beatissimum illum nuptiarum Diem comparant. Postremò, quia non potuit matura esse Ecclesia, nisi accedente gentium plenitudine, postquam de eâ sermo habitus est; canticum totum mutuâ professione studii inter sponsum, & sponsam, officiiq; concluditur.

Ad Lectorem.

Casta canunt nostræ, vota & suspiria musæ;
 Nulla est de thalamis vox, Hymenæe, tuis.
Cantica Sacra pium Christi meditantur amorem
 In sponsam, cujus pignora tanta dedit;
 Fœdere quam sacro junxit, propriamque dicavit;
 Quam nulla ex animo delectat hora suo:
 Pro quâ non renuit charam profundere vitam;
 Exuperant omnem munera tanta modum?
 Ergo percussos Ecclesia concipit ignes,
 Et sponsi, & laudes, & pia gesta canit:
 Mutuus his amor est, letho violentior ipso,
 Et non è stipulâ languida flamma levi;
 Nullis fluminibus, nullo superabilis æstu;
 Et quæ perpetuâ lampade clara nitet.
 Hæc ergo accedas oculis sponsalia castis;
 Sit tibi cum puro pectore, lota manus.

"Ομβριμ' Ἔρως πόσος ἐστὶ; πόση σέθεν ἀπλείστος ἀλήκη;
 Scalda più amor che mille fuoci.
 En liefde is geen gebreck.
 --- Quis enim modus adsit amoris? Ον.

Ad Lectorem.

Quam natus ex animo deus hoc fecit
Pro qua non tenent charum profundare viscera
Exoptare omnem numerum tantum modum
Ergo repetitis Ecce, concipite ignem
In sponte, laudes, & sua gesta canite
Mentis hic amor est, lecto violentior ipso
Et non est ipsa laudanda flamma levior
Nullis humilis, nullo ingenuus, nullo
Et que perpetua lampas clara nitet
Hac ergo secunda oculis ipsa in casis
Sic tibi cupi puro pectore, tota manus.

Quem, spes, amor, non, non, non, non, non, non
Scilicet, hic amor, hic amor, hic amor
Et hinc, hic amor, hic amor, hic amor
--- Omnis enim modus est amor, O
CANTICUM 4

Canticum Canticorum, S I V E SOLOMONIS.

C A P. I.

Dialogus, inter Christum, & Ecclesiam.

I Nclita doctiloqui *Solomonis* Cantica
regis,
Et pia, quæ cecinit divino numi-
ne doctus.
Eccl. [labris;

- 2** Da mihi de propriis manantia basia
Nam tua nectareum transcendit gratia vinum.
3 Candida fragranti destillant tempora nardo;
Dulcis odoriferi perspirat nominis aura,
Propterea que tuo nymphæ inflammantur amore.
4 Me trahe languentem (sponse,) & sine viribus ægram,
Et sequar, & curram: rex in conclavia duxit
Me sua; nos alacres in te plaudemus ovantes;
Qui vinum superat vestrum referemus amorem,
Quem gens sanctorum mirè suspirat, & ardet.

5 Me

5 Me nigram forsan Solymitides, esse putetis ;
Sum Kedarena tamen veluti tentoria, pulchra,
Aut aulæa velut Solomonis splendida regis.

6 Nè me spectetis petulanti lumine nigram,
Nec mihi dura pati detur fastidia vestra ;
Quòd me percussit radiis vis ignea solis ;
Infidi fratres odiis crudelibus acti
Vineti alterius me constituere protervè
Custodem ; at neglecta jacet mea vinea dulcis,
7 Dic, animæ dilecte meæ ! mea vita, decusque !
Quòd pascis, tenerosve greges recubare sub umbrâ
Efficis, ad medium dum sol conscendit Olympum ?
Cur etenim fociis nostris aliena viderer ?
Et grege neglecto, per devia rura pererrem ?

Chr.

8 Quandoquidem nescis, formâ pulcherrima nympha !
Me sequere, ac ovium clarè vestigia lustra ;
Et prope pastorum tentoria pascere capellas.
9 Confero te niveis, & pulchris sponfa, caballis,
Auro qui nitidi Pharias traxere quadrigas.
10 Lux mea ! cui gemmis vultus splendet, & auro
Pulchra sinus ; collum gemmata monilia cingunt ;
11 Aurea purpuream subnectit fibula vestem !

Ecel.

(**Christus.*)

12 Dum * Rex accumbit, dulcem dat nardas odorem.
13 Tanquam fasciculus myrrhæ fragrantis, amicus
Est meus, inque sinu totâ jam nocte jacebit.
14 Ille est Engedicis, ut camphora dulcis in hortis.

Chr.

15 O mihi præ cunctis specie celeberrima sponfa !
Ter dilecta mihi ! cui lumina turturis instar.

Ecel.

16 O tu, cui nemo mortali semine cretus
Audeat eximie contendere munere formæ !

Dulcis

Dulcis es, & roseis residet tibi gratia labris ;
Lectus & arridet noster viridante colore.

17 Tigna, trabésque domûs de cedro, ac abiete fiunt.

C A P. II.

Chr.

1 **S**um rosa Scharonis, vel ut inter lilia valles.

2 **I**nter sylvestres ut candida lilia spinas;
Inter virgineas fulget mea sponsa catervas.

Eccl.

3 **M**alus ut arboribus decus est, & gloria sylvæ;
Sic inter juvenes, meus est dilectus amicus :
Ipsius sedi multum relevata sub umbrâ,
Et sua dulcis erat fruges, & grata palato.

4 **M**emet in æde suâ ad convivium læta vocavit,
Ac amor, illi insigne fuit, sincerus, & ardens.

5 **(Ferte rosas ; date vina ardentibus obvia flammis ;)**
Poma date, & purum cyathis infundite vinum,
Ac ægrum replete meum quod flagrat amore
Pectus, & haud uno languescit vulneris ictu.

6 **M**e dextrâ, lævâque suis amplectitur ulnis.

7 **O**btestor, charas & vos, Solymitidas, oro,
Quæ custoditis cervas, capreâsque tenellas,
Invitum à somno quod nemo suscitet illum:

8 **I**llius dulcis nostras vox attiget aures ;
Ecce ! venit supra montes, collésque virentes.
Exultans, pedibûsque citis volat ocyor Euro.

9 **H**innulus ut cervæ meus est dilectus amicus,
Caprea seu mollis ; stantem post mœnia cerno:
En ! per transfennas speculatur, perque fenestras ;

10 **Q**ui mihi dulcisonis his mulsit vocibus aures :
Eja age ! chara veni, mea lux ! mora segnis abesto:

11 **N**am glacialis hyems, & nubila densa fugantur,

Ac

- Ac imbres ; facies nunc est lætissima cœli ;
 12 Omnia nunc vernant ; vestitur floribus hortus,
 Ac avium dulcis resonat contentus in agris ;
 (Jam repetit cantus suavis philomela sonoros ;)
 Turturis & nostras vox est audita per oras.
 13 Emittit ficus grossos, & vitis odorem ;
 Ergo age ! chara veni ; nè te mora pigra retardet.
 14 O quæ petrosas habitas mea pulchra columba,
 Fissuras, salebrásque colis tacitósque recessus ;
 Da mihi posse tuum dilectum cernere vultum,
 Ac audire tuæ modulamina dulcia vocis :
 Nam tua prædulcis vox est, speciésque decora.
 15 Eja agite ; & vulpes illas captate nativas,
 Vulpes, ~~aliquas~~, uvis ~~quæ sunt~~ nocumenta tenellis.
 16 Dilectus sponsus meus est, ac ipsa vicissim
 Illius : Ille inter candentia lilia pascit.
 17 Donec propellet lampas Phœbæa tenebras.
 Retrò verte pedes, dilecte, ut caprea mollis,
 Hinnulus aut cervæ velox in monte Betheræ.

C A P III.

Eccl.

- 1 **I**N Lecto recubans, nocturno tempore sponsum
 Quæsi charum, nec nòrunt lumina somnum ;
 At non quærendo potui reperire quod opto.
 2 Estratis surgam, dixi, mediámque per urbem,
 Per vicos omnes, & compita lata pererrans
 Gnaviter exquiram quem tantum pectus anhelat ;
 Quæsi impensè ; sed non est Ille repertus.
 3 Quum me sollicitam vigiles videre vagantem,
 Mærenti tales effudi pectore voces :
 Custodes ! charúmne meum vidistis amicum ?
 4 Vix jam transieram, (nec erat spes ulla videndi ;)

Quin

- Quin subitò, en ! tacitè dum multa in mente revolvi,
 Ille meus, (frustrà totà quæsitus in urbe,) r.
 Astitit ante oculos ; (ah ! te charissime, dixi,
 Aspicio !) implicitis, arctisq̃ue amplexibus illum
 Detinui, donec duxissem rursùs ad ædes,
 Et quæ me peperit charæ conclavia matris.
- 5 Vos jubeo, charæ que mihi Solymitides, oro,
 Agrestes inter cervas, capreâsque tenellas,
 Quòd nemo è vobis invitum expergat amicum.
- 6 Quænam è deserto hùc ascendit more columbæ
 Fumificæ, & suaves Arabum diffundit odores ?
 Ambrosiam redolet, myrrhâmque, & dulcia thura,
 Et quicquid vendit myropola peritus aroma.
- 7 En lectus puro Solomonis splendidus auro !
 Circumstant illum satrapûm veneranda corona,
 Sexaginta viri, valido qui robore præstant,
- 8 Ifacidûm electi de gente, armisq̃ue periti,
 Et gladiis cincti, propter nocturna peric'la ;
- 9 Rex *Solomon* currum mirâ confecit ab arte,
- 10 E ligno Libani ; nitidis utrinque columnis
 Argenteis, strato ex auro ter in igne recocto ;
 Cujus purpureo laquear vestivit amictu,
 Atque pavementum interius sibi fecit amorem,
- 11 Pro *Solymæ* natis. Lætæ prodite Sionis
 Filiæ, & hunc regem clarâ spectate coronâ
 Ornatum, capiti quam cinxit candida mater,
 Tempore quo tedas celebraverat ille jugales,
 Quando complèrant hymenæia gaudia pectus.

C A P. IV.

Chr.

- 1 **O** Mea lux dulcis! specie celeberrima Nympha!
 Quàm tu præcellis mirandæ munere formæ!
 Suavè renidentes oculi cui more columbæ
 Resplendent inter crines; è vertice odorem
 Transpirântque comæ dulcem, fulgéntque caprarum
 Ut grex, qui latis pascit Gilaadis in agris:
- 2 Sunt tibi qui niveâ præstant albedine dentes,
 Sicut grex ovium, quæ lotæ ex amne fereno
 Ascendunt æquè tonsæ, pariûntque gemellos
 Singulæ, & ex illis non una est fætibus experts:
- 3 Æmula coccineis tua labra rubentia filis;
 Effluit ex illis dulcis suadela, Venúsque;
 Tempora puniceis tua sũntque simillima malis:
- 4 Cervix illa tua est pulchræ par *Davidis* arcis,
 Quam struxère viri gradivi ad munera fortis;
 In quâ mille nitent clypeique, & scuta potentum:
- 5 Ubra, capreolis sunt assimilanda gemellis,
 Ambobus paribus, qui juxta lilia pascunt.
- 6 Aurea fax donec tenebras Phœbæa fugârit,
 Ad myrrhæ montes ibo, & juga dulcia thuris.
- 7 O sine labe nitens, formâ pulcherrima nympha!
 8 Fraganti à Libano mecum mea sponsa, venito,
 Despice sublimi de vertice montis Amani,
 Seniri, & celsi Hermonis, lustrisque leonum,
 Pardorumque jugis, quæ sunt habitacula ferorum.
- 9 O dilecta soror! mea lux! carissima sponsa!
 Carpitur, ardenti flagratque cupidine pectus,
 Et tua tela meis hærent infixæ medullis:
 Sum primo aspectu pulchris transfixus ocellis,
 Mèque tenent vinctum gemmata monilia colli.
- 10 Quàm tuus est redivivus amor, mea sponsa, sororq;
 Quantum nectareum superat dulcedine vinum;

II Aut

- 11 Aut oleum ! fundunt tua labra liquentia guttas
More favi : manant à linguâ dulcia mella,
Et lac ; vestis item Libani transmittit odores.
- 12 Hortus ut occlusus soror est mea, sponsâque dulcis,
Ut puteus clausus, seu fons signatus aquarum.
- 13 En ! tua puniceis florent plantaria malis
Ornata, omnigenis & fructibus hortus abundat.
- 14 Camphora ibi, & nardus, calamus, crocus, & cina-
momum,
Est & thus, aloësq̃ue, & stacte suavis, & omnes
Hortus aromaticos dulces effundit odores.
- 15 O fons hortorum, & viventum dulcis aquarum !
Splendidior vitreâ Libani de montibus undâ !
- 16 Jam spiret Boreas, lenisq̃ue tepentibus auris
Auster, ut omnimodos hortus transpiret odores.
Jamque meus sponsus veniat dilectus in illum,
Fructibus ut propriis illic vescatur amœnis.

C A P. V.

- 1 **H**ortum in florentem veni, charissima sponsa ;
Et soror ! en, dulces miscentur aromate myrrhæ ;
Mixtum melle favum, vinum quicquid lacte comedi ;
Ergo epulis lautis vos exaurate sodales ;
Exhaurite mei spumantia pocula vini.
- 2 Cor vigilat, quamvis invadat lumina somnus.
(Morpheus assidue de te mihi somnia fingit.)
Protinus ante fores dilectum exaudio sponsum
Pulsantem, & placidis referentem talia verbis ;
“ Surge, aperito fores charissima sponsa, sororque !
“ Lux mea, vita, decus, fida, intemerata columba !
“ Nam mihi nocturno maduerunt rore capilli :
3 “ Vestibus exuris non me vestire juvabit,
“ Et pedibus lotis, non hos sedare licebit.

- 4 Visus ut est sponsus portæ tetigisse foramen,
Exilière meis intùs præcordia fibris:
- 5 Dilecto ~~ter~~ læta fores aperire cucurri,
Et fera tacta manu, myrrhæ spiravit odorem.
- 6 At postquam foribus patulis subduxerat ipsum
Sponsus, & abfugerat; nec erat spes ulla videndi,
Obstupui; sudor perfudit frigidus artus;
Defecere mihi vires; calor ossa reliquit:
Sedula quæsi accenso vestigia lychno;
Heu frustra mœstis implevi questibus auras!
Nam mihi responsum nullum dedit Ille vocanti.
- 7 Custodes urbis cùm me videre vagantem,
Plagis addiderant falsæ dicteria linguæ,
Abstulerantque meum malefidè è vertice velum.
- 8 Obtestor, charas & vos, Solymitidas, oro,
Quòd si fortè meum fidum inveniatis amicum,
Dicatis, quantum mens exardescit amore
Illius, ac, ægro languent in pectore vires.
(Non rosa picta genis, nec viva corallia labris;
Solæque quòd vivo, suspiria signa supersunt.)
- 9 An tuus est aliis præstantior unus amicus
Omnibus? ô inter cunctas pulcherrima nymphas!
Pulchrior aut illis, nobis quòd talia mandas?
- 10 Millibus è decies nemo ~~me~~ conferat Illi,
Gratia cui tanta est roseis affusa labellis;
Lilia mixta rosis exornant ora, genasque:
- 11 Cui caput excocto fulget radiantiùs auro,
Et cui cincinni superant nigredine corvos,
- 12 Cuique renidentes oculi sunt more columbæ,
Qui juxta fluvios loti sunt lacte, parésque;
- 13 Areolisque genasimiles, ubi aromata multa,
Et flores dulces, ceu candida lilia, myrrhæ
Mellifluas fundunt sua labra liquentia guttas:
- 14 Cui decorata manus beryllo, auróque resulget;
Ac eboris venter sapphiris more recincti:
- 15 Cujus marmoreis sunt æmula crura columnis,

Suppositis pedibus puro radiantibus auro ;
 Estque instar cedri Libani præstantia formæ.
 16 Cujus in est labris facilis suadela benignis,
 Et dulcis ; præstans decor est, & amabilis oris ;
 Hic meus est Sponsus, meus hic dilectus Amicus,
 O *Solymæ* natæ, quem tantum pectus anhelat.

C A P. VI.

- 1 **O** Tu, quæ cunctas specie mulieribus ortas
 Exuperas ! quò nunc abiit, quo tramite vertit
 Hic tibi tam charus, ~~Pectus~~ quem deperit ~~apertum~~ ;
 Ut nos hunc unà tecum quæramus amicum ?
 2 Dilectus meus ille suum descendit in hortum,
 Visat ut areolas inter plantaria dulces ;
 Ut comedat fructus, & candida lilia carpat :
 3 Nos duo corporibus tantum, sed mentibus, unus ;
 Mutuus est inter nos zelus, & ardor amoris ;
 Sum ~~dilectus~~, & Eum mea mens efflagitat unum ;
 Ille meos etiam non dedignatur amores,
 Totus at hic meus est : Ille inter lilia pascit.
 4 Tu mea sponsa, instar Tirzæ, Solymæve decora es,
 Et tanquam numerosa cohors armata, verenda,
 5 A me verte tuos causam languoris ocellos ;
 Quippe tui vincor transfixus cuspidе teli :
 Ecce ! tui fulgent aurati in vertice crines !
 Ut grex caprarum, lætis Gileadis in agris.
 6 Sunt tibi qui niveâ præstant albedine dentes,
 Sicut grex ovium, quæ lotæ ex amne sereno
 Ascendunt atquè tonsæ, pariuntque gemellos
 Singulæ, & ex illis non una est foetibus expers ;
 7 Tempora puniceis sunt vestra simillima malis.
 8 Reginis sexaginta, si addantur amicæ
 Bis quadraginta, gemmis, auróque superbæ,

- Innumeræque aliæ formâ præstante puellæ ;
 9 Has omnes specie longè supereminet una
 Lux mea, chara mihi, sola intemerata columba,
 Unica spes, sola, & dilectæ cura parentis.
 Cernentes illam natæ dixere beatam,
 Reginæque, & amicæ, unâ quasi voce sonantes
 Concelebrare ~~que~~ præconia debita famæ :
 10 Dicentes ; “ Quænam est roseo spectabilis ore,
 “ Phosphorus ut splendens, seu luna argentea,
 “ clara,
 “ Aurea seu sicut lampas Phœbæa refulgens ;
 “ Et tanquam numerosa cohors armata, verenda ?
 11 Ut fructum inspicerem nostrum expatiabar in
 hortum ;
 Descendi ad valles, ut scirem, vitis an alma
 Floreat, emittat seu germina Punica malus,
 12 Lætitiæ sensi dulces in pectore motus,
 Et pedibus levibus celeri præcellere cursu
 Judice me visus sum curribus Amminadabi.
 13 Retrò verte pedes Sylamitis chara, revertè,
 Ut te nos reducem lætis spectemus ocellis ;
 Cernere quid verò Sylamitide vultis in illâ,
 Agmen nî magnum, duplicem seu fortè cohortem ?

C A P. VII.

- 1 **Q**Uàm pulchri sunt sponsa, pedes, soleisque decori
 Filia, quæ Regum genus alto à sanguine ducis !
 Compages femorum pulchris est æmula gemmis,
 Quas opifex solers fæliciter arte polivit:
- 2 Umb'licus pateræ pulchræ par, atque rotundæ, *est,*
 Cui non deest potus : frumenti venter acervo
 Est similis, circum quem candida lilia cingunt:
- 3 Ubra capreolis sunt assimilanda gemellis:
 4 Cervix illa tua est ceu turris eburna, decora:
 5 Lumina piscinas tua sunt imitantia claras
 Bathrabricas juxta portas, Heshbonis ad oras ;
 Et turri Libani natus par, celsa Damasci
 Mania quæ spectat ; vertex, Carmelis & instar,
 Et coma, par Tyrio bis tinctæ murice lanæ ;
 Porticibusque tuis victus rex ipse tenetur.
- 6 Quàm tu præcellis divinæ munere formæ,
 O mea lux ! quantâ mentem dulcedine complēs !
- 7 Corpore procera es, palmæ viridantis adinstar ;
 Ubra purpureis sunt assimilanda racemis.
- 8 Conscendam dixi palmam, manibusque prehendam
 Extensis ramos, & vestra simillima Botris
 Ubra tum fient, & pomis, naris odores.
- 9 Pura tuum præfert, immixtæque vina palatum,
 Dulcia potanti quæ sunt ; his tanta potestas
 Quod stupidis animum donant, & mentis acumen.
- 10 Tota ego dilecti sum ; solum hunc pectus anhelat ;
 Hic meus est ; nobis est matuus ardor amoris.
- 11 Jam satis urbanas mea lux , habitavimus ædes ;
 Quin simul in virides nunc expatiemur agellos,
 Et dulcem in villis capiamus nocte quietem.
- 12 Mane citi è lecto vineta adeamus amœna,
 Visuri teneras an vitis præbeat uvas,
 Aut an Punicæ producant germina mali ;

Indubitati illi c reddam tibi signa favoris.

- 13 Mandragoræ gratos emittunt undique odores,
Et sunt omnigeni dulces apud ostia fructus,
Quos mi chare tibi veteresque, novosque paravi.

C A P. VIII.

Ecd.

- 1 **O** Bona si nostris faveant ita numina votis !
Te vellem fratrem sugentem ex ubere matris,
Oscula ut imprimerem labris, ubicunque tueri
Ora mihi detur, nec fastidita viderer:
- 2 Ulnis te implicitis gestarem matris ad ædes,
Quæ mihi consuleret ; vinum tibi dulce bibendum
Præberem, quod aromaticum perspiret odorem,
Dulci Punicei commixtum sanguine mali:
- 3 Collo subjicerem dextram, capitique sinistram.
- 4 Obtestor, charas & vos, Solymitidas, oro,
Quòd nemo invitum de somno expergat amicum.
- 5 Quanam huc è sicca nobis ascendit Erempo,
Dilectum comitata suum ? sub tegmine mali
Te erexi, quò te peperit charissima mater ;
Illic te genetrix in lucem protulit alma.
- 6 Imprime me cordi, seu dextræ, more sigilli ;
Námque invictus amor, ceu mors, fortissima cogit.
Pectora ; sævit item zelus, ceu triste sepulchrum,
Instar & ardentis prunæ coquit igne medullas.
- 7 Fontibus haud gelidis exstinguitur ardor amoris,
Nedum fluminibus rapidis submergitur æstus ;
Non est venalis ; quamvis patrimonia donet.
Integra, non pretio quis mercaretur amorem:
- Ecd. 8 Ubra cui desunt nobis soror una, pusilla est ;
Quid faciemus eâ de re quum mentio fiet ?
- 9 Si murus fierit, superædificabimus illam
Aulam ex argento ; si verò janua, circum
Includemus

Includemus Eam tabulatis undique, cedri.

10 En ego sum murus ; mea sunt atque ubera, turre ;
Luminibúsq; tuis non aspernanda videbar.

11 Lata & dives erat *Solomoni* vinea regi,
Nomine Baal Hammon ; custodibus Ille locavit,
Ut bene curarent vites, & quisque colonus
Solveret huic Siclos argenti mille quotannis.

12 Vinea nostra ferax præsens est semper ocellis ;
Ex hac O *Solomon* tibi mille capessere fas est ;
Ducentos autem custodes inde reportent.

Chr.

13 O tu, quæ croceis halantes floribus hortos
Incolis ad cujus focii sunt iussa parati,
Et placidis præbent attentas vocibus aures ;
Da mihi posse tuas voces audire benignas.

Eccl.

14 Tolle moras, dilecte mihi, ceu caprea mollis,
Aut ut aromaticis in montibus hinnulus esto.

F I N I S.

Ἦδ' αἶψά πολλαὶ πόθον σέβου ἐδύναντο, ἐδὲ δ' ἔρωϊα
Οἶδε καὶ ἀκλύσαι ποταμῶν μένθη δ' ἄρ' ῥέοντων. Dup.
Cant. 8. 7.

Tabula brevis.

A Dulator, Pro. 11, 9.	Correctio, P. 3, 12, 13, 24.
26, 23, 29, 5.	19, 18, 23, 13, 29, 17.
Agurisvotum, Pro.	Cras, P. 27, 1.
30, 7.	Creditor, P. 22, 7.
Amicus, Pro. 17, 17, 18,	Cura, E. 2, 23, 11, 10.
24, 19, 4. C. 27, 6, 10.	Deus, P. 15, 3, 16, 1, 4.
Aquila, Pro. 30, 19, 23, 5.	E. 3, 11, 17, 5, 2. P. 6,
Aranea, Pro. 30, 28.	16. P. 11, 1.
Arbor, Ec. 11, 3.	Diligentia, P. 11, 27, 12,
Avarus, Pro. 15, 27, 27,	11, 21, 24, 13, 20, 5, 22,
20. Ec. 6, 1, 3.	29, 28, 19, 10, 4, 14, 24.
Avis, Pro. 1, 17, 27, 8.	Dives, P. 10, 15, 13, 8.
Aurum, v. Divitiæ.	E. 2, 7.
Canis, Pro. 26, 11. Ec. 9, 4.	Divitiæ, P. 11, 4, 20, 21.
Charitas, Pro. 3, 27, 11,	23, 4, 5. E. 2, 8, 7, 11.
24, 19, 17, 28, 27. Ec.	10, 19.
11, 1.	Doctrina, P. 23, 15. E. 7,
Clementia, Pro. 20, 28.	12.
Cælum, Pro. 25, 3.	Dolor, P. 12, 25, 15, 13.
Consilium, Pro. 11, 14, 13,	17, 22.
18, 15, 22. P. 20, 5, 18.	Donum, E. 7, 7. P. 29, 4.
Ec. 9, 18.	Ebrietas, P. 23, 21, 29, 31, 4.
Contentus, E. 6, 8.	Eventus, Ec. 9, 2.
Convivium, E. 7, 2, 10, 19.	Fama, P. 15, 30, 22, 1.
Cor. P. 20, 9, 4, 23.	E. 7, 1.
Corpus, E. 12, 7.	Fames, P. 27, 7.

Fœmi-

Tabula Brevis.

Fœmina , P. 11, 16, 22. 21, 19. 12, 4. 27, 15. 29, 9. 25, 4. 30, 3. 31, 11, 30. E. 7, 28.	Jurgia , P. 27, 15.
Forma , P. 31, 30.	Justitia , P. 14, 34. 16, 12.
Formica , P. 6. 6. 30, 25.	Justus , P. 10, 7. 11, 28, 31. 12, 2. 21, 26. 24, 16. E. 7, 10.
Frater , P. 18, 19.	Juventus , E. 11, 10. 12. 1.
Fraus , P. 10, 2. 11, 1. 16, 8. 20, 10, 17. 26, 18. 28, 8. E. 5. 14.	Labor , E. 1, 1. 5. 12.
Fur , P. 29. 24, 6, 30.	Laus , P. 27, 2. 25, 27.
Garrulus , P. 10, 19. 11, 13. 29, 20. E. 5, 2. 10, 14.	Lemuel , P. 31, 1.
Gaudium , P. 14, 13. 15, 13, 15. 17, 22. E. 8, 15. E. 2, 24. E. 13, 26. 5, 18.	Leo , P. 30, 30. 28, 15. E. 9, 4. 16, 27.
Gula , P. 23, 1, 21. E. 6, 7.	Lingua , P. 13, 3. 15, 4. 16, 27. 18, 8. 21, 23. 25, 15. 26, 22.
Homicida , P. 21, 17.	Lis , P. 6, 19. 10, 12. 17, 14. 20, 3. 25, 8. 26, 17, 21.
Homo , E. 2, 22. 3, 18.	Luctus , E. 7, 3.
Hortus , E. 2, 5.	Lux , Ec. 11, 7.
Hostis , P. 24, 17. 25, 21.	Mare , E. 1, 7.
Ignavia , P. 6, 6. 10, 4. 18, 9. 19, 15, 24. 20, 4, 13. 22, 13. 23, 21. 24, 30. 26, 13. E. 4, 5.	Mendacium , P. 2, 16. 8, 7. 12, 19, 22. 19, 9.
Ignis , P. 15, 16, 27.	Meretrix , P. 2, 16. 5, 3. 6, 24. 7, 5. 9, 13. 22, 14. 23, 27. 30, 20. E. 7, 26.
Impius , P. 2, 22. 10, 3, 7, 25. 11, 7, 12. 6, 7. 28, 1.	Nummus , E. 10, 19. v. Di- vitia.
Invidia , P. 14. 30. 24, 19. 27, 4.	Nuncius , P. 25, 13, 25.
Ira , P. 10, 12. 14, 17, 29. 15, 1. 19, 19. 22, 24. 30, 33. E. 7. 9.	Oculus , E. 1, 8.
Judicii Dies , E. 11, 9, 12, 14.	Oppressio , E. 7, 7.
	Patiens , P. 18, 18. 16, 32 19, 11.
	Patientia , P. 25, 15. E. 10. 4.
	Pauper , P. 14, 20. 21, 13. 21, 9, 12. 19, 7, 22. 9, 12. 31, 8. 13, 8. Pax

Tabula Brevis.

Pax, P. 15, 17. 17. 1. E. 4, 6.	17, 18. 20, 16. 22, 26. 27, 13.
Peccatum, P. 14, 9, 34. 29, 6.	Studium, E. 12, 12.
Pietas, P. 29, 2. 16, 12. 14, 32.	Stultus, P. 17, 28. 29, 11. 30, 22. E. 5, 3.
Quies, E. 5. 12.	Superbia, P. 6, 17. 8, 13. 11, 2. 13, 10. 15, 25. 16, 18. 18, 12. 10, 4. 29, 23.
Reprehenſio, P. 27, 5. 28, 6. 23. 29, 1. E. 7, 5.	Tempus, E. 3, 1.
Rex, P. 16, 14. 19, 12. 20, 2. 8. 24, 21. 21, 1. 25, 3. 28, 2. 15. 30, 31. 31, 4. E. 10, 16. 17, 20.	Testis, P. 24, 28. 6, 19. 14, 5. 25. 19, 5. 9. 21, 28. 24, 28.
Riſus, E. 2. 2, 7, 3. 5. 7, 6.	Timor Dei, P. 1, 7. 8, 13. 14, 26. 15, 33. 9, 10.
Sacrificium, P. 15, 8. 21, 3. 27.	Vanitas, E. 1, 2.
Sapientia, P. 1, 20. 8, 1. 16, 16. E. 1, 18. P. 2, 3. 4. 7, 13. 8, 10.	Ventus, E. 1, 6.
Senectus, P. 16, 31. 17, 6. E. 12, 2.	Victoria, P. 21, 31.
Sepulchrum, E. 9, 10. 12, 5.	Vinum, P. 21, 1. 31, 4. E. 2, 3. E. 10, 17, 19.
Silentium, P. 17, 28.	Unguentum, E. 7, 1. 10, 1.
Sol, E. 1, 5. 12, 2.	Voluptas, P. 21, 17. 31, 3. 19, 10.
Sors, E. 2, 15.	Votum, E. 5, 4. 5, 6.
Spiritus, E. 11, 5. 3, 21.	Vulnus, P. 18, 14. 26, 22.
Sponſor, P. 6, 1. 11, 15.	Uxor, P. 5, 18. 18, 22. 19, 14. 30, 22. 31, 10.

F I N I S.

Ἀφάρτῳ μὲν δόξα ἀπασὶ θεῶ.

Al Iddio immortale ſia honore, e gloria,
Eſto immortali laus ſine fine Deo.

